

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«___» червня 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

**Тема: «Облік і аналіз формування та використання прибутку
підприємства»**

Виконав(ла): Євгеній ТЕРЕЩЕНКО

Керівник: д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

другий розділ - д.е.н., професор Ніна ОВСЮК

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«13» травня 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи
здобувача вищої освіти ТЕРЕЩЕНКО Євгенія Юрійовича
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Облік і аналіз формування та використання прибутку підприємства» затверджена наказом ректора від .04.2024 №   /ст.

2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 до 16.06.2024.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, Національного підприємства України, дані обліково-інформаційної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність підприємства.

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА ЙОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність прибутку підприємства як об'єкта обліку і аналізу

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та використання прибутку та його аналізу на підприємстві

1.3. Організація та задачі обліку формування і використання прибутку та його аналізу в умовах ТОВ «Сиророб».

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА ЙОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ТОВ «Сиророб»

2.1. Документальне оформлення операцій щодо формування і використання прибутку та облікові процедури на підприємстві

2.2. Відображення прибутку у фінансовій і податковій звітності підприємства

2.3. Аналіз формування і використання прибутку та напрямки удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Сиророб»

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність прибутку підприємства як об'єкта обліку і аналізу. ЛИСТ 2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та використання прибутку та його аналізу на підприємстві. ЛИСТ 3. Організація та задачі обліку формування і використання прибутку та його аналізу. ЛИСТ 4. Документальне оформлення операцій щодо формування і використання прибутку та облікові процедури на підприємстві. ЛИСТ. 5. Відображення прибутку у фінансовій і податковій звітності підприємства. ЛИСТ. 6. Аналіз формування і використання прибутку та напрямки удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	13.05.2024 – 21.05.2024	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	22.05.2024 – 31.05.2024	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	01.06.2024 – 04.06.2024	
4	1. Переpletення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	05.06.2024 06.06.2024	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	д.е.н., проф. Ніна ОВСЮК		
РОЗДІЛ 2	д.е.н., проф. Ніна ОВСЮК		

8. Дата видачі завдання: «13» травня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Ніна ОВСЮК
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Євгеній ТЕРЕЩЕНКО
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Облік і аналіз формування та використання прибутку підприємства»: 61 с., 18 рис., 15 табл., 46 літературних джерела.

Мета кваліфікаційної роботи: вивчення діючої системи обліку та аналізу формування та використання прибутку базового підприємства, дослідження впливу негативних чинників на формування позитивного результату діяльності (прибутку) та виявлення можливостей вдосконалення організації обліку та аналізу суб'єкта господарювання.

Об'єкт дослідження – процес обліку і аналізу формування та використання прибутку на основі економічної інформації ТОВ «Сиророб».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та прикладних аспектів бухгалтерського обліку і аналізу формування та використання прибутку підприємства.

Методи дослідження. У ході дослідження сутності прибутку як об'єкта обліку і аналізу застосовано методи пізнання: теоретичного узагальнення, індуктивний та дедуктивний. Для реалізації критичного аналізу практики обліку формування та використання прибутку використано методи спостереження, групування, статистичний метод обробки інформації. З ціллю раціоналізації облікових та аналітичних дій щодо об'єкта дослідження використано метод моделювання для опису алгоритмів формування та використання прибутку підприємства та аналізу даного процесу.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати для удосконалення процесу організації формування та використання прибутку підприємства та методичного забезпечення облікового відображення та аналізу даного процесу.

ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА, БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АПК – агропромисловий комплекс

ДПС – Державна податкова служба

КМУ – Кабінет Міністрів України

МНМА – малоцінні необоротні матеріальні активи

МФУ – Міністерство фінансів України

МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

МТБ – матеріально-технічна база

МШП – малоцінні швидкозношувані предмети

НА – необоротні активи

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ОА – оборотні активи

ОЗ – основні засоби

ПДВ – податок на додану вартість

ПЗ – поточні зобов'язання

ПКУ – Податковий Кодекс України

СГ – суб'єкт господарювання

ТМЦ – товарно-матеріальні цінності

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

ФГД – факти господарської діяльності

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА ЙОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	10
1.1. Сутність прибутку підприємства як об'єкта обліку і аналізу.....	10
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та використання прибутку та його аналізу на підприємстві	19
1.3. Організація та задачі обліку формування і використання прибутку та його аналізу в умовах ТОВ «Сиророб».....	27
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА ЙОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ТОВ «СИРОРОБ»	35
2.1. Документальне оформлення операцій щодо формування і використання прибутку та облікові процедури на підприємстві	35
2.2. Відображення прибутку у фінансовій і податковій звітності підприємства	44
2.3. Аналіз формування і використання прибутку та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Сиророб».....	50
Висновки до розділу 2.....	57
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних складних умовах виживання суб'єктів господарювання (СГ) в конкурентному середовищі залежить від їх фінансової стійкості, яка досягається в результаті зростання ефективності виробництва на базі раціонального використання всіх видів ресурсів, зменшення витрат, виявлення існуючих резервів підвищення виробництва продукції.

Одним з вирішальних напрямів оздоровлення фінансового становища СГ є удосконалення напрямів формування та використання прибутку, як позитивне формування фінансових результатів діяльності, визначення методів його максимізації, оптимізація витрат та формування стратегії управління прибутком. Для розв'язання існуючих проблем необхідно запроваджувати рішучі дії. З початку потрібно проаналізувати фінансові результати діяльності СГ, встановити, яким чином можливо їх максимізувати та розпочинати нові розробки на підприємстві з перспективною мотивацією щодо отримання в подальшому позитивних результатів. Тому виникає питання необхідності детального обліку та аналізу формування та використання прибутку СГ. Все вищезазначене обґрунтовує актуальність обраної тематики дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи. Вивчення діючої системи обліку та аналізу формування та використання прибутку базового підприємства, дослідження впливу негативних чинників на формування позитивного результату діяльності (прибутку) та виявлення можливостей вдосконалення організації обліку та аналізу суб'єкта господарювання.

Для реалізації визначеної мети у роботі окреслено такі завдання:

- визначити економічну сутність прибутку СГ, як об'єкта бухгалтерського обліку та аналізу;
- дослідити законодавчі джерела щодо обліку і аналізу формування та використання прибутку;
- розглянути організаційні підстави та завдання обліку і аналізу формування та використання прибутку на ТОВ «Сиророб»;
- на основі даних показати на прикладі ТОВ «Сиророб» документальне оформлення та відображення в обліку операцій щодо формування та використання прибутку;
- визначити особливості відображення у звітності прибутку підприємства;
- провести фінансово-економічний аналіз прибутку та запропонувати заходи по вдосконаленню обліково-інформаційної системи ТОВ «Сиророб».

Об'єкт дослідження – процес обліку і аналізу формування та використання прибутку на основі економічної інформації ТОВ «Сиророб».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та прикладних аспектів бухгалтерського обліку і аналізу формування та використання прибутку підприємства.

Методи дослідження. У ході дослідження сутності прибутку як об'єкта обліку і аналізу застосовано методи пізнання: теоретичного узагальнення, індуктивний та дедуктивний. Для реалізації критичного аналізу практики обліку формування та використання прибутку використано методи спостереження, групування, статистичний метод обробки інформації. З ціллю раціоналізації облікових та аналітичних дій щодо об'єкта дослідження використано метод моделювання для опису алгоритмів формування та використання прибутку підприємства та аналізу даного процесу.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що удосконалено: форму фінансової звітності № 1 у частині доповнення статті І

розділу Пасиву показниками про використання прибутку підприємства, що надає сприятиме виділенню та контролю за нерозподіленим та використаним прибутком;

дістало подальший розвиток: методичний підхід до обліково-інформаційного забезпечення обліку прибутку суб'єкта господарювання за рахунок застосування запропонованих аналітичних рахунків обліку, що уможливорює генерування більш аналітичної інформації щодо процесу формування і використання прибутку підприємства.

Інформаційною базою дослідження виступали Закони України, Укази президента України, постанови КМУ, також використана інформація фінансової та податкової звітності ТОВ „Сиророб” за 2021-2013рр., нормативно-довідникова та спеціальна наукова література.

Практичне значення одержаних результатів виражається у розробленні рекомендацій щодо удосконалення процесу організації формування та використання прибутку підприємства та методичного забезпечення облікового відображення та аналізу даного процесу.

Особистий внесок здобувача вищої освіти. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, усі пропозиції та висновки якого належать безпосередньо автору.

Апробація отриманих результатів відбувалася на міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-економічна система національної економіки: стан та перспективи розвитку» 17-18 травня 2024 р., яка відбувалася у м. Запоріжжя на базі Класичного приватного університету.

Публікації. За результатами конференції опубліковано тези доповіді Терещенко Є.Ю., Овсяк Н.В. Формування та використання прибутку підприємства: аналітичний підхід. *Фінансово-економічна система національної економіки: стан та перспективи розвитку*: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 2023.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку літератури і

додатків. Основний матеріал праці викладено на 61 сторінці друкованого тексту, у тому числі 15 таблиць, 18 рисунків та 8 додатків. Список використаних літературних джерел складається із 46 найменувань на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА ЙОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність прибутку підприємства як об'єкта обліку і аналізу

Згідно з НП(С)БО та МСФЗ, для визначення фінансового результату – прибутку або збитку, використовують принцип відповідності (ув'язка доходів і витрат). Методом зіставлення доходів звітного періоду з витратами цього періоду, понесеними для отримання доходів, розраховують результат господарської діяльності. Базою використання даного принципу є метод нарахування. Отже, для формування фінансового результату (прибутку чи збитку) на ТОВ «Сиророб» доходи співставляють із витратами. Основною категорією фінансових результатів виступає прибуток підприємства. В науці виділяється ряд теорій прибутку, характеристика яких подана на рис.1.1.

Рис. 1.1. Базові теорії прибутку та їх характеристика

Джерело: згруповано автором на основі [11]

Прибуток являє собою важливу економічну категорію, що відображає позитивний, а у разі збитку – негативний фінансовий результат економічної діяльності СГ, характеризує ефективність виробничого процесу і в кінцевому підсумку свідчить про об'єм і якість виробленої готової продукції, етап продуктивності праці, обсяг собівартості.

На підставі опрацювання робіт науковців можливо окреслити три основні етапи еволюції прибутку, які відображають розвиток даної економічної категорії, набуття нею характерних властивостей і ознак (рис. 1.2).

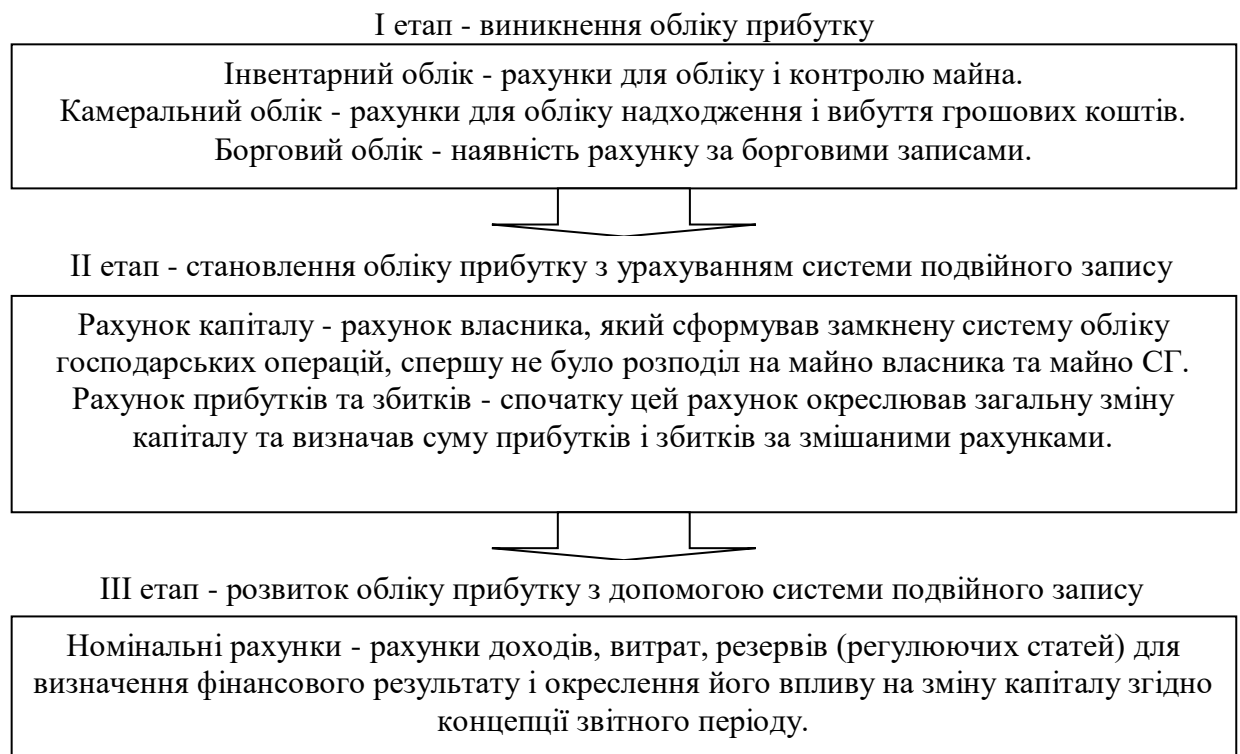

Рис. 1.2. Концепт етапів розвитку прибутку в сукупності рахунків бухгалтерського обліку

Джерело: сформовано автором на основі [11]

Згідно даного концепту можна трансформувати висновок, що поступовий розвиток обліку прибутку відбувався у прямій залежності від становлення базового методу бухгалтерського обліку - подвійного запису. Тому що, на початкових етапах своєєволюції облік прибутку був заснований на емпіричних методах, оптимізованих до вимог господарського життя, а в подальшому на нього впливали різноманітні умови розвитку капіталізму та раціональне використання капіталу [11].

В умовах сучасних викликів прибуток слугує не лише основним джерелом розвитку СГ, але й стимулом фінансово-господарської діяльності будь-якого підприємства. Прибуток реалізує інтереси держави, власників, працівників підприємства і виступає рушійною силою ринкової економіки.

Прибуток можна охарактеризувати як частку чистого доходу, який безпосередньо отримують підприємства після реалізації власної продукції як винагороду за те, що було вкладено капітал і мав місце ризик

підприємницької діяльності. У кількісному виразі він визначається як різниця між сукупними доходами і аналогічними витратами звітного періоду.

У процесі аналітичної роботи використовують різні показники прибутку, які диференціюють таким чином.

1. За видами економічної діяльності виділяють прибуток від основної (операційної) діяльності, а також від інвестиційної та фінансової діяльності.

2. За складом врахованих елементів виділяють маржинальний (валовий) прибуток, фінансовий результат звітного періоду до виплати процентів і сплати податків (брутто-прибуток), прибуток до оподаткування та чистий прибуток підприємства. Найбільш ґрунтовним вважається наступне визначення прибутку: чистий прибуток виступає як прибуток, що лишається у розпорядженні СГ після вирахування та сплати усіх податків, виплати за економічними санкціями та будь-яких інших обов'язкових відрахувань.

3. За аспектами оподаткування є оподатковуваний та неоподатковуваний прибуток відповідно до ПКУ, що періодично переглядається.

4. За економічним значенням прибуток виокремлюють на бухгалтерський та економічний. Бухгалтерський прибуток розраховують як різницю між доходами та поточними витратами, окресленими в системі бухгалтерський рахунків. Економічний прибуток відрізняється від бухгалтерського таким чином, що в розрахунку його розміру враховують не лише явні витрати, а також й неявні, не відображені у бухгалтерському обліку (наприклад, втрати на утримання об'єктів ОЗ, що належать власнику підприємства).

5. За напрямками використання чистий прибуток розподіляють на капіталізований (нерозподілений) та споживаний. Капіталізований прибуток представляє собою частину чистого прибутку, що спрямовують на фінансування приросту активів СГ. Споживаний прибуток – це та його

частина, яку використовують на виплату дивідендів акціонерам та засновникам підприємства [12, 36].

У іноземних системах обліку основним моментом і метою є визначення фінансового результату, що характеризує ефективність використання вкладеного капіталу. Поряд з цим, прибуток ідентифікується як складова частина ВК, його приріст протягом певного періоду часу; виробничі ресурси аналізуються не за їх місцем у процесі розширеного відтворення, а за терміном повернення вкладених у них коштів (необоротні й оборотні); господарська діяльність – не як сукупність етапів розширеного відтворення, а як застосування вкладеного капіталу (власного та залученого) з метою його збільшення[3].

Окреслення джерел формування прибутку має ґрунтовне значення для об'єктивної оцінки становища та перспектив подальшого розвитку СГ. На думку окремих авторів, чистий прибуток за звітний період повинен враховувати всі зареєстровані факти економічної діяльності відповідно до джерел їх виникнення.

Ідентифікація прибутку як фінансового результату господарської діяльності є одним із ключових питань методології бухгалтерського обліку в усі часи його функціонування. Із запровадження НП(С)БО в Україні здійснилися суттєві зміни в методиці визначення фінансових результатів.

Типізуємо підходи, окресленні школами бухгалтерського обліку, щодо сутності прибутку на рис. 1.3.

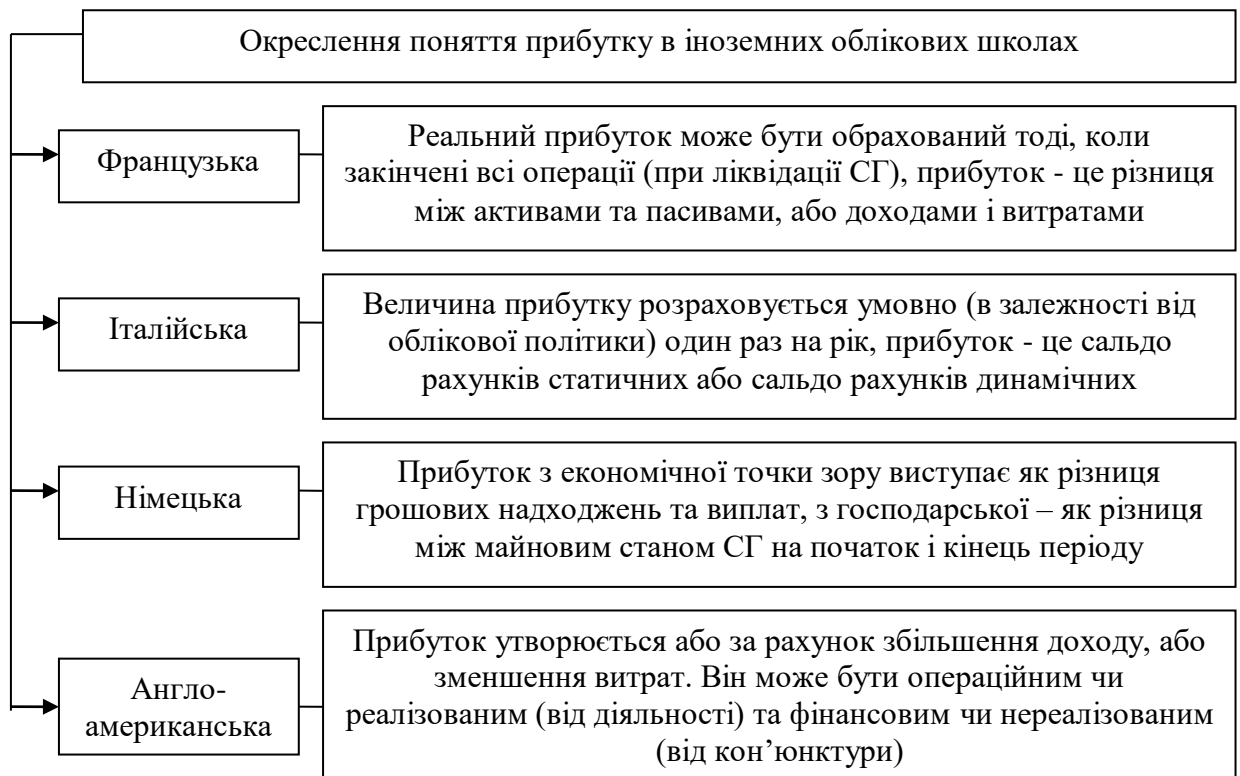

Рис. 1.3. Підходи до визначення прибутку іноземними школами бухгалтерського обліку

Джерело: складено автором на основі [3]

Американські науковці чітко розмежовували поняття - бухгалтерський та економічний прибуток. Вони аргументували, що прибуток, обчислений в бухгалтерському обліку, не віддзеркалює економічного змісту - конкретного результату господарської діяльності. Тому що, бухгалтерський прибуток ідентифікує прибуток як результат реалізації продукції, товарів чи послуг, а економічний - як результат обігу капіталу.

Таким чином, ідея прибутку в бухгалтерському обліку пов'язана лише з одержаним результатом, хоча в економічному контексті важливо те, що буде здобуто в майбутньому. У зв'язку з цим, облікова інформація може формувати неповну інформацію.

Розподіл прибутку на бухгалтерський та економічний в обліковій практиці отримав розвиток завдяки дослідженням науковців, адже концепція прибутку необхідна для реалізації трьох цілей:

- 1) нарахування податків;
- 2) захисту кредиторів,
- 3) для обрання раціональної інвестиційної політики [41].

Трактування прибутку з позиції бухгалтерського обліку прийнятне лише для досягнення першої мети, протезовсім неприйнятне для досягнення третьої мети. Отже, потрібно мінімум дві системи обліку: перша - для ДПС, друга - для СГ і його інвесторів.

Таким чином, економічний прибуток відрізняється від бухгалтерського на суму потенційних надходжень коштів. А для одержання фінансової інформації необхідно досліджувати не абсолютну величину прибутку, а вплив факторів та операцій, у результаті яких він створився [12].

Економічний прибуток виступає розрахунковою величиною, яка показує ефективність діяльності СГ. Найбільш розповсюдженими методами розрахунку економічного прибутку слугує метод визначення прибутку за вирахуванням вартості капіталу та метод «спреду дохідності» (рис. 1.4) [12].

Згідно методу прибутку за вирахуванням вартості капіталу, прибуток відповідає різниці операційного прибутку після оподаткування і до моменту виплати відсотків та вартості капіталу.

«Спред дохідності» визначається як різниця між фактичною рентабельністю інвестованого капіталу і необхідним відсотком рентабельності цього ж капіталу. Необхідною рентабельністю капіталу виступає середньозважена вартість капіталу (WACC), що розраховується як середньозважена величина вартостей всіх складових капіталу з урахуванням ризиковості кожної з таких складових [12].

Про високу ефективність діяльності СГ свідчить позитивний спред, який зазначає, що фактична дохідність економічної діяльності підприємства є вищою, ніж потрібна для постачальників капіталу.

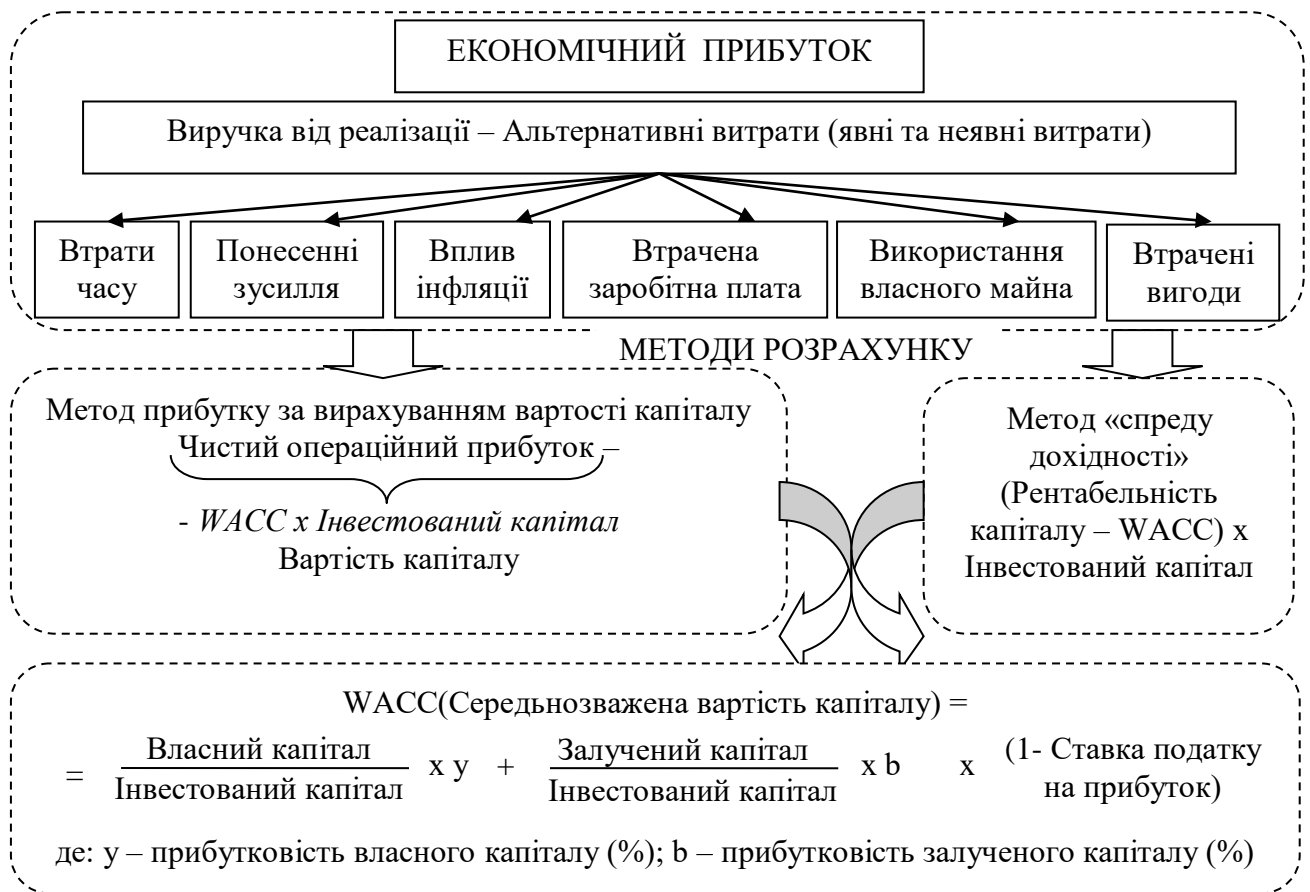

Рис. 1.4. Методика визначення економічного прибутку

Джерело: складено автором на основі [12]

Економічний прибуток виступає меншою величиною ніж бухгалтерський, тому що при обчисленні економічного прибутку включається лише операційна діяльність. Бухгалтерський прибуток розраховується за показниками бухгалтерського обліку та виступає фактичним приростом ВК протягом звітного періоду.

Бухгалтерський прибуток характеризують як позитивну різницю між доходами СГ, під якими мається на увазі приріст сукупної вартісної оцінки його активів, що передбачає збільшення капіталу власників підприємства, та його затратами, до яких включається зниження сукупної вартісної оцінки активів, що передбачає зменшення капіталу власників підприємства, за виключенням результатів операцій, зумовлених навмисною зміною цього капіталу (в результаті додаткових вкладень власників, переоцінки активів, безоплатного внеску у вигляді активів).

Отже, для визначення сутності прибутку кращим виявляється економічний підхід, а для практичного обчислення - бухгалтерський. Тому, бухгалтерський прибуток виступає найбільш зручним для його визначення, а економічний прибуток є найбільш реальним, тому що застосовує адекватну оцінку.

Враховуючи наведене, можна підвести підсумок окресливши сутність прибутку в умовах функціонування ринкової економіки (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення ролі прибутку в умовах ринкової економіки

№	Характеристика	Роль прибутку СГ
1	Прибуток СГ є головною метою підприємницької діяльності	Основним спонукальним мотивом здійснення будь-якого виду бізнесу, його головною кінцевою метою є зростання добробуту власників СГ. Характеристикою цього зростання виступає розмір поточного їх доходу на вкладений капітал, джерелом якого є отриманий прибуток
2	Прибуток СГ створює базу економічного розвитку держави в цілому	Механізм перерозподілу прибутку СГ через податкову систему дає змогу «наповнювати» дохідну частину державних бюджетів, що дає можливість державі успішно виконувати покладені на неї функції
3	Прибуток підприємства є критерієм ефективності операційної діяльності	Індивідуальний рівень прибутку СГ в порівнянні з галузевим, характеризує ступінь уміння менеджерів успішно здійснювати господарську діяльність
4	Прибуток є основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечують його розвиток	Чим вищим є рівень генерування прибутку підприємства в процесі його господарської діяльності, тим менша в нього потреба в залученні фінансових засобів з зовнішніх джерел і тим вище рівень самофінансування його розвитку, забезпечення реалізації стратегічних цілей цього розвитку
5	Прибуток є головним джерелом зростання ринкової вартості СГ	Чим вища сума і рівень капіталізації отриманого прибутку, тим більшою мірою зростає вартість його чистих активів, а відповідно і ринкова вартість підприємства в цілому
6	Прибуток СГ є важливим джерелом задоволення соціальних потреб	Соціальна роль прибутку проявляється в тому, що засоби, що перераховуються в бюджети, є джерелом загальнодержавних і місцевих соціальних програм
7	Прибуток є основним захисним механізмом, який захищає СГ від загрози банкрутства	За рахунок капіталізації отриманого прибутку може бути швидко збільшена частка високоліквідних активів, тобто відновлена платоспроможність; збільшена частка власного капіталу при відповідному зниженні обсягу залучених засобів, тобто підвищена фінансова стійкість

Джерело: узагальнено автором на основі [12, 41]

Окреслення прибутку як важливого джерела задоволення інтересів держави, місцевих органів влади, СГ, співвласників і трудових колективівобумовлює потребу визначення функцій прибутку в умовах функціонування ринкової економіці та господарському житті підприємства, що розкривають його роль, значення та можливості застосування. Вивчення підходів науковців до функцій прибутку дає підстави зробити висновок, що прибуток виконує наступні функції (рис. 1.5):

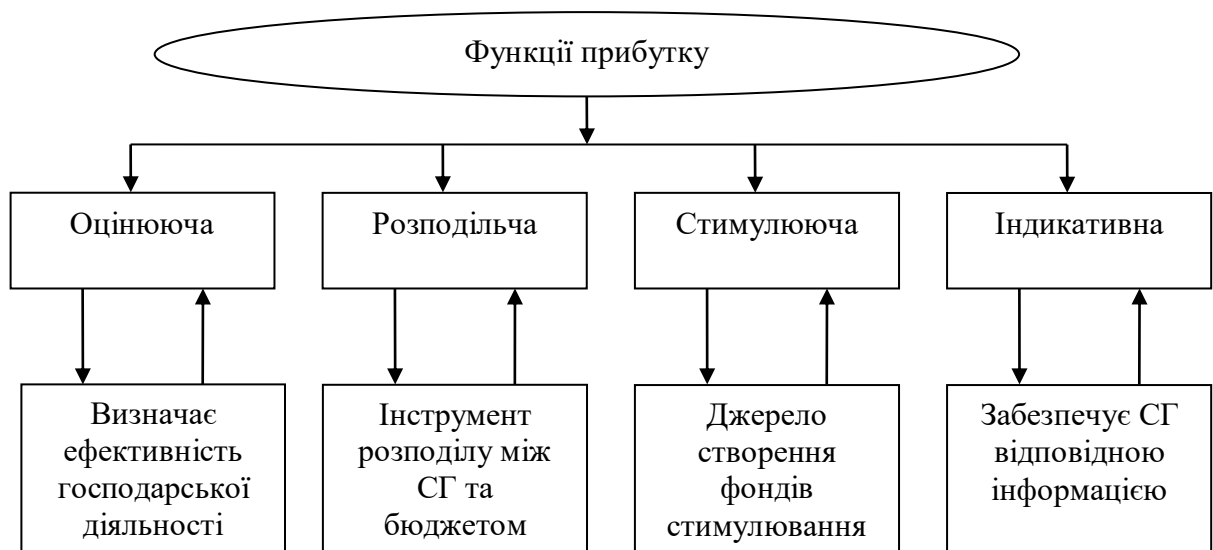

Рис. 1.5. Функції прибутку підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [12, 41]

Прибуток відіграє вирішальну роль при досягненні високих результатів діяльності СГ. Разом з цим, прибуток не може розглядатися як єдиний показник ефективності виробничого процесу на підприємстві. Зміна економічних даних відбувається під впливом сукупності різних факторів.

Різноманіття факторів, оказують вплив на формування прибутку. Одним із ключових аспектів у механізмі управління прибутком СГ при аналізі факторів впливу на прибуток, виступає можливість контролювати та управляти факторами.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку формування та використання прибутку та його аналізу на підприємстві

Державний рівень нормативного регламентування діяльності СГ поділяється на три підрівні:

- перший представляє державні вихідні нормативні джерела, які мають найвищу юридичну силу, тобто це кодекси та Закони України;
- другий – Укази та розпорядження Президента України, Постанови КМУ;
- третій – Підзаконні акти міністерств та відомств і державних комітетів (постанови НБУ та НП(С)БО).

Розглянемо чинну нормативно-правову базу з обліку, аналізу та аудиту формування і використання прибутку СГ.

Взаємоузгодження показників фінансової та податкової звітності є одним із важливих аспектів удосконалення системи обліку. Із прийняттям ПКУ відбулися ґрунтовні зміни у методиці визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток. Відбулась гармонізація бухгалтерського обліку і податкового законодавства, методологічними засадами податкового законодавства стали принципи бухгалтерського обліку.

Проте, мають місце протиріччя положень нормативних актів з бухгалтерського обліку та податкового законодавства у питанні визнання доходів і витрат, що обумовлює виникнення податкових різниць.

Питання бухгалтерського обліку та аналізу формування та розподілу прибутку неодноразово піднімалися українськими та іноземними науковцями, тому розглянемо ті аспекти досліджуваної проблематики, які ще залишаються невирішеними.

Методика розрахунку бухгалтерського прибутку визначається нормативно-правовими актами і має за мету надання правдивої інформації про прибуток. Тобто в бухгалтерському обліку відображаються тільки ті доходи і витрати, які можливо достовірно визначити та обчислити. Доходи й

витрати, які мають альтернативний характер і залежать від прийняття різних управлінських рішень, разом з доходами і витратами, відображеними у бухгалтерському обліку, використовуються для обчислення економічного прибутку. А тому, найбільші вигоди використання вкладеного капіталу СГ показує економічний прибуток.

У межах діючого законодавства бухгалтерський прибуток є достовірним індикатором ефективності діяльності СГ, має достатньо зрозумілий і практичний алгоритм розрахунку.

Бухгалтерський та податковий підхід до визначення прибутку зображено на рис. 1.6.

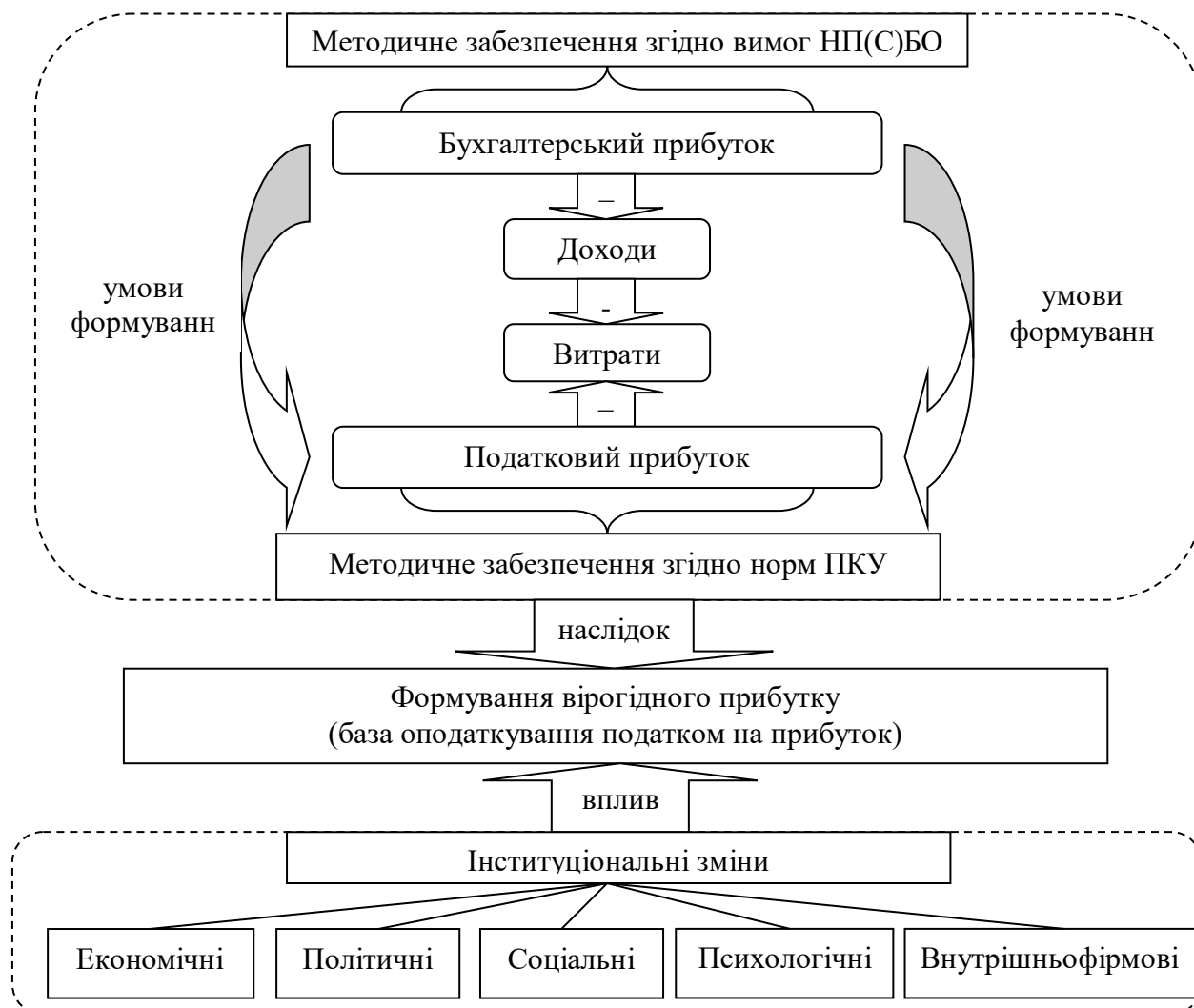

Рис. 1.6. Регламент визначення бухгалтерського та податкового прибутку

Джерело: сформовано автором на основі [23, 36]

У межах діючого законодавства бухгалтерський прибуток є достовірним індикатором ефективності діяльності СГ, має достатньо зрозумілий і практичний алгоритм розрахунку.

Відповідно до ПКУ виділяється велика кількість видів прибутку з урахуванням різних сфер діяльності СГ (банківська сфера, страхова сфера, енергетична галузь та ін.), крім того визначені види прибутку залежно від ставок податку. Слід зазначити, що у ПКУ, перелічення визначених видів прибутку є притаманним тільки в Україні (прибуток підприємств енергетичної галузі в межах витрат, передбачених інвестиційними програмами, схваленими НКРЕ; прибуток, одержаний від діяльності, яка підлягає патентуванню та деякі інші види).

Діючими нормативно-правовими актами окреслено види прибутку про які, в системі обліку та звітності, створюється інформація для користувачів, з ціллю належного обліково-аналітичного забезпечення системи управління. Зокрема, НП(С)БО виділяють наступні види прибутку (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Види прибутку відповідно до НП(С)БО

Номер НП(С)БО	Назва НП(С)БО	Окреслені види прибутку
1	НП(С)БО«Загальні вимоги до фінансової звітності»	Валовий прибуток СГ; прибуток від операційної діяльності; прибуток до оподаткування; прибуток від припиненої діяльності після оподаткування; чистий прибуток
17	Податок на прибуток	Обліковий прибуток, податковий прибуток
22	Вплив інфляції	Прибуток від впливу інфляції на монетарні статті
24	Прибуток на акцію	Скоригований чистий прибуток, чистий прибуток на 1 просту акцію, скоригований чистий прибуток на 1 просту акцію
26	Виплати працівникам	Прибуток від активів програми

Джерело: сформованоавтором на основі [23, 27]

Фінансовий результат у виді чистого прибутку виступає основним джерелом капіталу СГ. Існує близько сотні видів прибутку, кожен з яких має

відповідну методику розрахунку та слугує джерелом інформації для різноманітних потреб зацікавлених користувачів (внутрішніх і зовнішніх).

З ціллю розуміння основних завдань та функцій прибутку, а також більш різноманітного використання результатів діяльності СГ, задля прийняття раціональних управлінських рішень та одержання всебічної характеристики сутності прибутку, ключове значення має науково обґрунтована класифікація прибутку. Отож, виділимо такі класифікаційні властивості прибутку (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація прибутку для потреб бухгалтерського обліку та аналізу

№	Класифікаційні властивості	Види прибутку
1	За способом розрахунку	- валовий прибуток; - чистий прибуток
2	За видами діяльності СГ	- прибуток від операційної діяльності; - від фінансової діяльності; - від інвестиційної діяльності
3	В залежності від особливостей оподаткування прибутку	- прибуток, що підлягає оподаткуванню; - прибуток, що не оподатковується
4	Залежно від аспекту розподілу	- прибуток розподілений; - прибуток нерозподілений
5	За природою використання прибутку	- прибуток, що споживається (розподіляється); - прибуток, що капіталізується (накопичується)
6	В залежності від рівня формування	- прибуток групи підприємств; - прибуток СГ, що входить в групу підприємств; - прибуток структурного підрозділу (філії, представництва)
7	За періодом формування	- прибуток попереднього періоду; - прибуток звітного періоду
8	Залежно від впливу інфляції	- прибуток не скоригований на вплив інфляції (номінальний прибуток); - прибуток скоригований на вплив інфляції (реальний прибуток)

Джерело: узагальнено автором на основі [23, 27]

Сформована класифікація прибутку, що відбиватиметься в бухгалтерському обліку та для потреб аналізу забезпечує заінтересованих користувачів даними для прийняття оптимальних управлінських рішень.

У НП(С)БО 1 надані наступні характеристики прибутку та збитку:

- прибуток – представляє собою суму, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;

- збиток – виступає як перевищення суми витрат СГ над сумою його доходу, для одержання якого були понесені такі витрати [23].

Визначення категорії «прибуток» є однією з ключових теоретичних проблем бухгалтерського обліку. Тому що, на всіх етапах еволюції бухгалтерського обліку, визначення прибутку було головною метою обліку та основним результатом господарської діяльності.

У своїх наукових дослідженнях більшість науковців розглядають питання, присвячені визначенню сутності прибутку, методики його розрахунку та порядку розподілу. Менше уваги приділялось питанням бухгалтерського обліку операцій з формування та використання прибутку СГ. Це зумовлено з тим, що більшість наукових досліджень мають теоретичне спрямування і саме тому, у більшості випадків, аналізують категорію прибутку з економічної, а не з облікової точки зору.

Вчені виділяють наступні питання ефективного використання прибутку при його розподілі: реалізація розподілу прибутку у відповідності стратегії розвитку СГ; зростання рівня добробуту власників, шляхом формування дивідендної політики; забезпечення приросту ринкової СГ у короткостроковій та довгостроковій перспективі; зростання інвестиційної привабливості підприємства; сприяння ефективному впливу на трудову активність персоналу, що відбувається шляхом участі робітників у розподілі прибутку; здійснення соціального розвитку СГ; поповнення фінансових ресурсів; розвиток матеріально-технічної бази за рахунок капіталізованої частини прибутку; зростання рівня платоспроможності СГ за рахунок спрямування капіталізованого прибутку в оборотний капітал; зниження ризиків господарювання внаслідок формування та поповнення резервного фонду, інших фондів спеціального призначення.

Напрями розподілу прибутку СГ наведені на рис. 1.7.

Рис. 1.7. Напрями розподілу прибутку

Джерело: сформовано автором на основі [7, 13, 14]

Ключовим завданням розподілу прибутку є збалансоване об'єднання 2-х його частин, а саме: прибутку, що піддається споживанню (спрямовується на різноманітні цілі) та прибутку, що спрямовується для капіталізації. Капіталізація прибутку - це спрямування частини прибутку СГ для зростання капіталу, тобто трансформації прибутку в капітал.

Актуальність окреслених аспектів з позиції практики діяльності СГ підтверджується їх розглядом у публікаціях економічних видань.

У колективній монографії науковці визначають, що в залежності від обраної підприємством системи обліку витрат, результати діяльності

відображаються в одному випадку за допомогою валового або операційного прибутку (збитку), а в іншому – за допомогою показника маржинального прибутку (збитку) або сум покриття після вирахування частки постійних витрат [42 с. 95-96].

Основними напрямками досліджень науковців є: удосконалення трактування дефініції «прибуток»; методичних підходів щодо бухгалтерського обліку прибутку; гармонізація податкових розрахунків та бухгалтерського обліку; поглиблення методики економічного аналізу прибутку.

Автори наукової праці Назарова Г.Б., Кононенко Л.В., Калашнікова А.К. пропонують удосконалити методичні підходи до обліку фінансових результатів – прибутків (збитків) шляхом зміни існуючих субрахунків до синтетичного рахунку 44 і доводять, що пропонована ними класифікація фінансових результатів дозволить більш досконало реалізовувати контроль впливу окремих господарських операцій СГ на загальний результат його діяльності [22, с. 207].

Лебедзевич Я. В. у статті [12] здійснив порівняння економічного та бухгалтерського прибутку з ціллю визначення бази оподаткування податком на прибуток в умовах конфлікту інтересів держави та СГ.

Дослідження підходів щодо класифікації прибутку в нормативно-правових актах та науковій літературі, наведено автором Панченко І. А. у власній публікації [33].

Ковтун Т. у статті [10] визначено напрями використання чистого прибутку, ключові підходи до розподілу чистого прибутку та формування резервного капіталу.

У науковій праці автором Мачулкою О. [16] досліджено нормативні джерела, що регламентують методику обліку податкових різниць в Україні, проаналізовано нововведення щодо обліку податкових різниць.

Аналіз концептів, ключових принципів та вимог, що висуваються МСФЗ стосовно формування інформації у фінансовому обліку щодо податку

на прибуток, відстрочених податкових активів та зобов'язань, наведені у статті Гейер Е. С. «Концептуальні підходи щодо формування інформації про податки на прибуток за МСФЗ» [6].

Левицькою О. у статті [13] розкрито недоліки формування окремих показників у фінансовій звітності, опрацьовано та удосконалено віддзеркалення фінансових результатів економічної діяльності у Балансі та Звіті про фінансові результати.

Автором наукової статті Степаненко О.І. здійснено аналітичний огляд наукових результатів дисертацій щодо визнання в обліку та аналізу прибутку підприємства, окреслена економічна природа цієї категорії, її походження та напрями трактування з наукової точки зору [41].

Максимова М.В., Чередниченко Д.С. у публікації визначають теоретичні підходи до формування цілісної системи економічних показників оцінки прибутку підприємства, формулюють інформаційно-аналітичне підґрунтя, яка дозволить підприємству вчасно і якісно приймати дієві управлінські рішення. Дослідниками аналізуються показники, які забезпечують оцінювання рівня рентабельності за різними напрямками і складовими [14].

На підставі здійсненого аналізу наукових досліджень є підстави стверджувати, що на формування та розподіл прибутку, оказують вплив такі фактори:

- часті зміни податкового законодавства щодо оподаткування прибутку СГ;

- посилення вимог користувачів до облікових даних щодо їх аналітичності, об'єктивності та вірогідності, як одного із ключових джерел інформації при прийнятті дієвих управлінських рішень, що зумовлено необхідністю пристосування до кризових явищ в економічному середовищі та забезпечення інвестиційної привабливості бізнесу.

Наявність окреслених чинників спричинює ряд теоретико-методичних проблем щодо визнання прибутку як об'єкта бухгалтерського обліку та аналізу:

1) відсутність системності під час здійснення обліку операцій щодо формування, розподілу та використання прибутку, як об'єкта бухгалтерського обліку, що відіграє значну роль в умовах зростання значення прибутку як джерела фінансування розвитку СГ та інвестиційного ресурсу;

2) недостатня сформованість організаційно-методичних засад економічного аналізу, спрямованого на визначення доцільності операцій щодо розподілу та використання прибутку СГ, що сприяє виявленню негативних ФГД та пошуку резервів підвищення ефективності.

Вирішення окреслених проблем на теоретичному та практичному рівнях зумовлює формування та впровадженні економічних реформ, які б сприяли забезпеченню стійкого економічного розвитку як окремого СГ, так і країни в цілому.

1.3. Організація та задачі обліку формування і використання прибутку та його аналізу в умовах ТОВ «Сиророб»

ТОВ «Сиророб» було засновано 24.02.1998 р. Директор підприємства Смирнов Олег Володимирович.

ТОВ «Сиророб» розташоване за адресою 18002, Україна, Черкаська обл., місто Черкаси, вулиця Небесної Сотні, будинок, 33, кімната, 31.

Код ЄДРПОУ 25212619. Статутний капітал підприємства 9 791 199 грн.

Основний вид діяльності 10.51 Перероблення молока, виробництво масла та сиру.

Цей клас включає: вироблення незбираного молока визначеної жирності, пастеризованого, стерилізованого, гомогенізованого, топленого виробництво напоїв на основі молока (кефіру, ряжанки тощо).

Цей клас включає:

- вироблення незбираного молока визначеної жирності, пастеризованого, стерилізованого, гомогенізованого, топленого;
- вироблення напоїв на основі молока (кефіру, ряжанки тощо);
- вироблення вершків з незбираного молока, пастеризованого, стерилізованого та гомогенізованого;
- вироблення сухого молока та згущеного молока з цукром або без цукру;
- вироблення молока та вершків у твердій формі;
- ввироблення вершкового масла з коров'ячого молока і топленого масла (молочного жиру);
- вироблення йогуртів;
- вироблення твердих та м'яких сирів;
- вироблення сироватки;
- вироблення лактози та казеїну;
- вироблення інших молочних продуктів.

Цей клас також включає:

- вироблення молочних пастоподібних продуктів (крім спредів);
- вироблення сметани.

Молочна галузь виступає однією з ключових у загальній структурі промисловості України. На ринку продовольчої продукції молоко та молокопродукти займають одне з головних місць. Молочний сектор можливо охарактеризувати як найбільш швидкозростаючий серед усіх галузей АПК й ним виробляє близько 4% національного продукту.

Треба відмітити, що становище молокопереробної галузі за період незалежності нашої держави, не відповідає потенційним можливостям України, незважаючи на його значення для економіки.

З кожним роком поступово знижується виробництво молочних продуктів в сільськогосподарських підприємствах, якість сировини є нестабільною, як і цінова політика на цю продукцію.

Зниження доходів громадян через військову агресію обумовило зменшення споживання молочних продуктів, що оказало негативний вплив на обсяги закупівлі молока в сільськогосподарських господарствах. Наступна причина погіршення ситуації у молочному секторі пов'язана з зменшенням поголів'я та зниженням продуктивності великої рогатої худоби.

Але основною причиною погіршення стану молокопереробної галузі виявилось формування низької закупівельної ціни на фоні зростання собівартості виробництва.

Отже, необхідно терміново змінювати ситуацію, тому що через деякий час можуть виникнути суттєві проблеми не тільки у підприємств, що є лідерами на ринку молочної продукції, а і у підприємств середнього та малого бізнесу. Виробництво молочних продуктів можливо зробити прибутковим видом агробізнесу, але такий процес вимагає часу і потребує уваги з позиції інвестиційних видатків держави.

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Сиророб» за 2021-2023рр. наведені в таблиця 1.4.

Таблиця 1.4

Основні показники господарської діяльності ТОВ «Сиророб»
за 2021-2023 рр.

Дані фінансової звітності	2021	2022	2023
Дохід (тис. грн.)	378 002	564836	1 274 297
Чистий прибуток (тис. грн.)	1144	1603	4 162
Активи (тис. грн.)	843022	979 647	739 302
Зобов'язання (тис. грн.)	823125	958 246	713 756
Кількість працівників(чол.)	449	463	478

Джерело: складено автором на основі [43]

В Україні за січень 2024 року відбулося зростання цін на сметану, кефір, сир кисломолочний, тверді та напівтверді сири, вершкове масло.

Порівнюючи січень 2024 р. з груднем минулого року відмітимо, що на 1% подорожчав кефір жирністю 2,5% - до 52,62 грн. за кг (на 70 коп.). Також у січні поточного року на 1,22 грн (на 1%) подорожчала сметана жирністю 15% - до 124,15 грн. за кг. [32].

Кисломолочний сир (жирність 9%) на кінець січня 2024 р. коштував 214,65 грн. за кг, що на 4% або 8,62 грн. більше, ніж у грудні попереднього року. Масло вершкове жирністю від 72,5% українського виробництва в середньому обходилося 390,22 грн. за кг, що на 14,14 грн (на 4%) дорожче, ніж вартість такого масла у грудні 2023 р.

ТОВ «Сиророб» виробляє молочну продукцію, зокрема тверді сири, отже у січні 2024 р. ціна на сир "Український" жирністю 50% піднялася до 438,23 грн. за кг, що на 5,37 грн (на 1%) дорожче, ніж у грудні 2023 р. Також відбулося подорожчання твердих сирів «Моцарелла» жирністю 45% - до 433,15 грн за кг (на 16,76 грн або на 4%) та «Гауда» жирністю 45% - до 448,13 грн. за кг (на 25,56 грн або на 6%).[32].

Разом з цим, у січні 2024 р. на молоко пастеризоване жирністю 2,5% ціна знизилася на 67 коп. (на 2%) до 44,29 грн. за кг. Отже, йогурти питні у пластикових пляшках чи в картонних коробках подешевшав до 87,6 грн. за кг (на 22 коп. або на 0,3%). Йогурти в стаканах на кінець січня 2024 р. в середньому коштували 131,85 грн. за кг, що на 2 коп. або на 0,02% більше, ніж у грудні 2023 р. [32].

Потрібно відмітити, що в Україні відбуватиметься подальше зростання цін на тверді та напівтверді сири, кисломолочну продукцію, а також на вершкове масло в наслідок виникнення дефіциту молока-сировини.

Метою виробничої діяльності ТОВ «Сиророб» є проведення всіх видів підприємницької практики, незаборонених національним законодавством для створення прибутку, задоволення інтересів учасників ТОВ, а також задоволення потреб населення у молочній продукції товариства.

Управління ТОВ «Сиророб» здійснюється директором, до функцій якого належить формування стратегії розвитку, програми діяльності СГ та

звітів про її виконання тощо. Також директор ТОВ «Сиророб» є відповідальним за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування ФГД у первинних документах, збереження цих документів, реєстрів і звітності на підставі Закону України № 996-XIV протягом встановлених термінів [38]. Організаційна структура ТОВ «Сиророб» подана на рис.1.8.

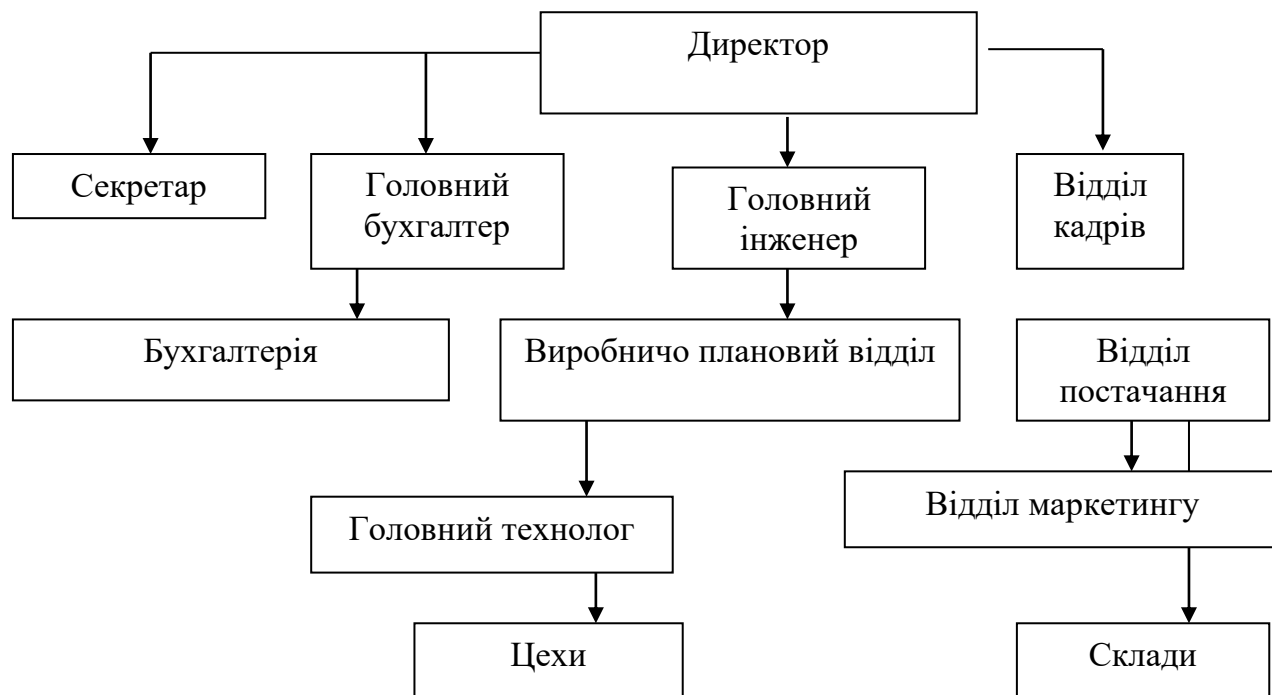

Рис. 1.8. Організаційна структура ТОВ «Сиророб»

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства

Підприємство для реалізації власної мети та виробничого процесу організовує матеріально-технічне забезпечення своєї діяльності шляхом придбання ресурсів безпосередньо у сільськогосподарських виробників, а також юридичних та фізичних осіб за готівку або на підставі безготівкових розрахунків.

На основі дослідження праць іноземних та вітчизняних науковців щодо сутності прибутку, зазначимо його параметри для цілей бухгалтерського обліку та аналізу (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Визнання прибутку як об'єкта обліку та аналізу

Джерело: сформовано автором згідно [38]

Ключовим узагальнюючим показником фінансових результатів економічної діяльності СГ є його прибуток. Прибуток ТОВ «Сиророб» формується в наслідок надходжень від фінансово-господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат та витрат на оплату праці персоналу.

Об'єктивне відображення облікових даних у фінансовій звітності, відбувається в результаті раціонально сформованої облікової політики, від якої залежить оптимальна та ефективна організація обліку витрат та доходів СГ.

Висновки до розділу 1

1. У межах будь-яких концепцій прибутку базовими елементами при визначенні його розміру в бухгалтерському обліку виступають доходи і витрати СГ. Тому, саме цим термінам для визнання їх в системі бухгалтерського обліку приділяється особлива увага при визначенні фінансового результату. Прибуток вважається одним із головних показників бухгалтерської звітності, який характеризує ефективність діяльності СГ, генерує інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечує формування достовірних прогнозів щодомайбутніх результатів діяльності підприємства, а також слугує базою визначення пропозицій щодо підвищення ефективності виробничого процесу.

2. Аналізуючи чинні нормативно-правові джерела, можна стверджувати, що відповідний регламент ведення бухгалтерського обліку та звітності було б важко реалізувати без нормативної бази, а існуючі закони є вагомим підґрунтям достовірного відображення господарських операцій СГ. Проте, мають місце і окремі недоліки у наявній законодавчій базі.

Недоліком цих джерел є те, що вони не мають стабільного характеру, тому що до них вносяться численні зміни та доповнення, що передбачає витрачання додаткового часу і зусиль для ретельного оперативного аналізу законодавчої бази з боку фахівців з бухгалтерського обліку.

Позитивним є те, що на даний період прийнятий Закон України № 996-ХІУ від 16.07.1999 р., НП(С)БО та інші нормативні акти, які запроваджують нові принципи та засади методології бухгалтерського обліку.

3. Підприємство ТОВ «Сиророб» працює у сфері молокопереробної продукції і задовольняє попит споживачів у сирах твердих і м'яких різних видів, серед яких є відомі «Гауда» та «Мацарела», а також кисломолочний сир, сметана, йогурти тощо. Підприємство динамічно розвивається і протягом 2021-2023 рр. демонструє неухильне зростання чистого доходу з 378 002 тис. грн. у 2021 р. до 1 274 297 тис. грн. у 2023 р. та прибутку з 1144 тис. грн. до 4 162 тис. грн. за аналогічний період. Здійснення облікового процесу та формування звітності на ТОВ «Сиророб» покладено на

бухгалтерську службу СГ, яку очолює головний бухгалтер. Посадові права та обов'язки головного бухгалтера та інших працівників бухгалтерії проголошуються Законом № 996-ХІУ про бухгалтерський облік, наказом про облікову політику СГ. Кількісний та якісний склад облікового підрозділу окреслюється штатним розкладом та затверджується відповідним наказом керівника ТОВ «Сиророб». Усі розпорядження головного бухгалтера, які безпосередньо торкаються організації та здійснення бухгалтерського обліку СГ, є обов'язковими до реалізації здійснення всіма структурними підрозділами та персоналом ТОВ «Сиророб».

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ТА ЙОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ ТОВ «СИРОРОБ»

2.1. Документальне оформлення операцій щодо формування і використання прибутку та облікові процедури на підприємстві

Відповідно до ЗУ № 996-ХІУ від 16.07.1999 р., облік на базовому підприємстві може здійснюватись бухгалтером, який призначається керівником ТОВ «Сиророб», або головним бухгалтером, що знаходиться на чолі облікового підрозділу.

Усю відповідальність за організацію облікової роботи на ТОВ «Сиророб» та забезпечення фіксування ФГДу первинних документах, регістрах обліку та звітності протягом встановлених строків покладають на власника або уповноваженого ним органу (посадової особи), який реалізує керування підприємством. Дотримання законодавчих вимог при реалізації господарських операцій несе власник (керівник). На підприємстві розроблена структура облікового підрозділу, яка має наступний вигляд (рис.2.1.).

Рис.2.1. Структура бухгалтерського апарату ТОВ «Сиророб»

Джерело: сформовано автором на основі даних базового підприємства

Важливе місце в системі організації обліку у СГ займає організація облікового процесу, яку можна визначити також процедурою бухгалтерського обліку, адже це передбачена послідовність організації бухгалтерських дій щодо відображення операцій у обліку. Вона є чітко окресленою, порушення хоча б окремої ланки не дозволить одержати достовірні результати фінансового обліку – бухгалтерський баланс та звітність. Тому різноманітні бухгалтерські процедури, яка реалізуються в межах облікового процесу, виступають основоположним в системі організації обліку на будь-якому підприємстві. Без їх знання неможливареалізація облікового процесу, який характеризується послідовністю організації облікових робіт. Зміст облікової політики щодо обліку прибутку ТОВ «Сиророб» наведено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Зміст облікової політики щодо обліку прибутку ТОВ «Сиророб»

Джерело: складено автором на базі [29]

На базі законних підставах дозволяється зрегулювати величину прибутку (збільшувати або зменшувати) обираючи ті, або інші методи оцінки об'єктів обліку. Визначимо дві групи можливих альтернатив: доходи та

витрати, які чітко окреслені ПКУ та ті, які дозволені, але за умов визначення цього в обліковій політиці СГ (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Основних елементи облікової політики, які призводить до зміни розміру прибутку ТОВ «Сиророб»

№	Елемент облікової політики	Альтернатива, яка передбачає зменшення прибутку	Альтернатива, яка передбачає збільшення прибутку	Варіант, що обирає ТОВ «Сиророб»	Узагальнюючий вплив вибору на прибуток
Варіативні складові витрат, які конкретно визначені ПКУ					
1.	Метод розрахунку амортизації на НА	Метод прискороного зменшення залишкової вартості	Прямолінійний метод	Прямолінійний метод	Збільшення
2.	Метод розрахунку амортизації на МНМА	Метод 100 %	Метод 50 %	Метод 100 %	Зменшення
3.	Період корисного використання НА	Терміни, передбачені ПКУ	Терміни, визначені СГ особисто, але обов'язково більші ніж передбачені ПКУ	Терміни, більші за терміни, передбачені ПКУ вдвічі	Збільшення
4.	Методи оцінки запасів при їх вибутті	Метод ідентифікованої собівартості	Метод ФІФО	Метод ФІФО	Збільшення
Варіативні складові витрат, які дозволені ПКУ за умови регламентування їх в обліковій політиці ТОВ «Сиророб»					
5.	Вартісна межа віднесення НА до ОЗ	Вартісна межа ПКУ встановлена на рівні 20 тис. грн. Чим більший розмір вартісної межі, тим нижче витрати будуть понесені в місяці, наступному після місяця введення в експлуатацію ОЗ		Вартісна межа встановлена на рівні 20 тис. грн.	Зменшення
6.	Витрати на мобільний зв'язок	Визнаються у повній мірі, якщо є всі документи та в додатку до Наказу про облікову політику передбачено перелік відповідальних осіб за використання	Не визнаються	Визнаються в повному обсязі, якщо є всі підтвердуючі документи	Зменшення

		даних послуг			
--	--	--------------	--	--	--

Джерело: узагальнено авторам на основі [36]

Таким чином, ТОВ «Сиророб» в 50% випадків обирає такі методи обліку, що призводять до збільшення прибутку – діючи згідно основної мети своєї економічної діяльності, а в половині випадків – що знижують прибуток для того, щоб величина податку на прибуток не була надто обтяжливою. Отже, політику ТОВ «Сиророб» щодо вибору різних методів обліку можна охарактеризувати як врівноважену.

Найбільш раціональним варіантом об'єднання бухгалтерського обліку за вимогами НП(С)БО та ПКУ є концепція єдності бухгалтерського обліку. Така концепція реалізується на ТОВ «Сиророб» за сприяння облікової політики.

Отже, важливим критерієм під час вибору того або іншого методу обліку виступає економічна ефективність, тому що від використовуваних методів обліку залежить не лише об'єктивність і достовірність висвітлення інформації у фінансовій звітності, а й розмір показника чистого прибутку. Відповідним чином розроблена облікова політика слугує підґрунтям раціональної організації обліку на ТОВ «Сиророб» та досить активно впливає на формування фінансових результатів.

Основними первинними документами, що стосуються відображення в обліку доходів ТОВ «Сиророб» є акти здачі-прийняття готової молочної продукції, приймально-здавальні накладні і відповідні супровідні документи (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Складові доходів та їх документальне відображення відповідно до ПКУ

№	Складова доходу	Первинні документи
1	Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)	Виписка банку, рахунок-фактура, акт здачі-прийняття готової молочної продукції, приймально-здавальна накладна, податкова накладна
	Дохід від реалізації НА і ОА, майнових	Акт списання ОЗ та МШП,

2	комплексів	інвентарна картка обліку основних засобів
---	------------	---

Джерело: узагальнено авторам на основі [36]

Ключовими первинними документами, що стосуються віддзеркалення в обліку витрат ТОВ «Сиророб» є наступні документи (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Складові витрат відповідно до ПКУ та їх документальне відображення

№	Складова витрат	Первинні документи
Витрати		
1	Собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг)	Довідка бухгалтерії
2	Адміністративні витрати	Рахунок, платіжне доручення, прибуткова накладна, податкова накладна (Додаток Л), звіт про використання коштів /ел. грошей виданих на відрядження або під звіт, розрахунково-платіжна відомість, акт списання МШП
3	Інші операційні витрати	Розрахунки (довідки) бухгалтерії
4	Витрати на ліквідацію необоротних активів	Рахунок, акт виконаних робіт (наданих послуг), платіжне доручення, витяг банку
5	Вартість, що амортизується основного засобу при його ліквідації за вирахуванням нарахованого зносу	Розрахунок бухгалтерії, інвентарна картка основного засобу

Джерело: узагальнено авторам на основі [36]

Головний бухгалтер ТОВ «Сиророб» повинен здійснювати ведення бухгалтерського обліку та формувати звітність згідно з принципами та методами, обумовленими нормативно-правовими джерелами.

В обов'язки головного бухгалтера ТОВ «Сиророб» входить забезпечення безперервності віддзеркалення операцій підприємства та вірогідної оцінки ресурсів та джерел їх утворення в бухгалтерському обліку, використовуючи журнально-ордерну форму обліку (рис. 2.3), бухгалтерську програму BASS для автоматизації облікової ділянки.

На ефективність діяльності ТОВ «Сиророб» суттєво впливає сформована організаційна структура, якість генерування облікової

інформації, професійний рівень персоналу, відповідна оцінка отриманих даних, які зумовлюють прийняття дієвих управлінських рішень.

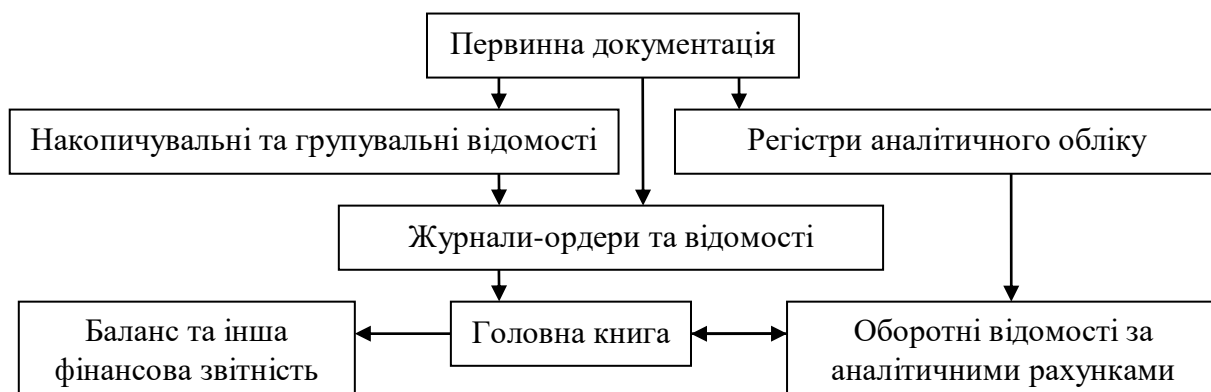

Рис. 2.3. Схема журнально-ордерної форми обліку

Джерело: сформовано автором на підставі [39]

Для кожного виду документів формується схема документообігу у формі графіка руху документації. У графіку, який затверджується наказом керівника ТОВ «Сиророб», зазначається дата створення або одержання від інших СГ документів, прийняття їх до обліку, передавання на обробку та до архіву.

Оперограма документообігу накладної вимоги на відпуск готової продукції на ТОВ «Сиророб» зазначена на рис. 2.4.

Найменування операції	Склад	Майстри цехів	Склад готової продукції	Керівник підприємства	Бухгалтерія
Одержання документа, що є підставою для прийому сировини	1				
Оприбуткування сировини в цех		2			
Підписання вимоги на відпуск готової продукції			3		
Відпуск готової продукції, підшивка накладної вимоги на відпуск				4	5

Рис. 2.4. Опорограма документообігу накладної вимоги на відпуск
готової продукції

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства

Грунтовними елементами щодо визначення прибутку у системі бухгалтерського обліку виступають доходи та витрати. У Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) на початкових етапах дані про прибуток відображають на рахунках класів 7 та 9, потім її узагальнюють на рахунку 79 і на останньому етапі прибуток наводять на рахунку 44 (рис. 2.5).

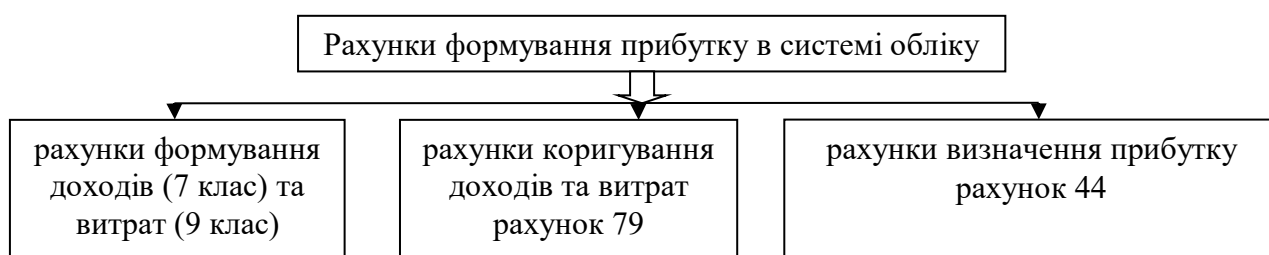

Рис. 2.5. Рахунки визначення прибутку

Джерело: сформовано автором на підставі [9]

До рахунків зображення доходів ТОВ «Сиророб» відносяться рахунки класу 7, зокрема: 70, 71 та 74. За кредитом вказаних рахунків наводиться сума загального доходу у сукупності із сумою непрямих податків, зборів, що враховані до ціни продажу (молочної продукції базового підприємства), за дебетом - щомісячне формування суми непрямих податків, зборів, щорічне чи щомісячне перенесення суми чистого доходу на рахунок 79.

До рахунків зображення витрат ТОВ «Сиророб» належать рахунки класу 9, зокрема: 90, 92, 94 та 97.

За дебетом зазначених рахунків наводяться суми витрат, за кредитом - списання сум витрат у кінці звітнього року або щомісяця на рахунок 79.

Вищенаведені рахунки призначені для узагальнення даних про доходи та витрати від діяльності СГ. Склад доходів та витрат, а також регламент їх визнання окреслюються НП(С)БО 15 і НП(С)БО 16.

До рахунків визначення прибутку належить рахунок 44, на якому відбувається облік нерозподілених прибутків на субрахунку 441 чи - непокритих збитків на субрахунку 442 поточного та попереднього років, а також використаного в поточному році прибутку на субрахунку 443, на якому наводиться розподіл прибутку між власниками (наприклад, нарахування дивідендів), розрахунку за облігаціями, відрахування до резервного капіталу та інше застосування прибутку в поточному періоді. За кредитом рахунку наводиться збільшення прибутку від усіх видів діяльності, за дебетом - збитки та застосування прибутку.

Для обліку доходів, витрат і визначення фінансових результатів: доходів (витрат) ТОВ «Сиророб» застосовує таку кореспонденцію бухгалтерських рахунків (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Облік доходів, витрат і визначення фінансових результатів – доходів
ТОВ «Сиророб»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1.	Зображено дохід від реалізації молочної продукції (акт приймання-здавання готової продукції, приймальна-здавальна накладна)	361	701
2.	Зображено податок на додану вартість (електронна податкова накладна)	701	6415
3.	Зображено дохід від реалізації інших оборотних активів (видаткова накладна)	361	712
4.	Наведено податок на додану вартість (електронна податкова накладна)	712	641
5.	Відображено собівартість реалізованої молочної продукції	901	23
6.	Віднесено дохід від реалізації молочної продукції на фінансовий результат	701	791
7.	Віднесено дохід від реалізації інших оборотних активів на фінансовий результат	712	791
8.	Віднесено собівартість реалізованої молочної продукції на фінансовий результат	791	901
9.	Віднесено адміністративні витрати на фінансовий результат	791	92
10.	Віднесено інші витрати операційної діяльності на фінансовий результат	791	94
11.	Зображено податок на прибуток від доходів звичайної діяльності	981	641
12.	Списано податок на прибуток на фінансовий	791	981

	результат (довідка бухгалтерії)		
13.	Списано суму нерозподіленого прибутку (довідка бухгалтерії)	791	441

Джерело: сформовано автором на підставі [9]

Основний вид діяльності ТОВ «Сиророб» це виготовлення молочної продукції для реалізації її покупцям, тому основним рахунком щодо відображення доходів є рахунок 701 «Дохід від реалізації готової продукції». Проте, застосування лише цього рахунку не дає можливості виокремити доходи від реалізації конкретних видів (груп) молочної продукції. У зв'язку з цим нами запропоновано застосування рахунків 3 порядку (рис. 2.6).

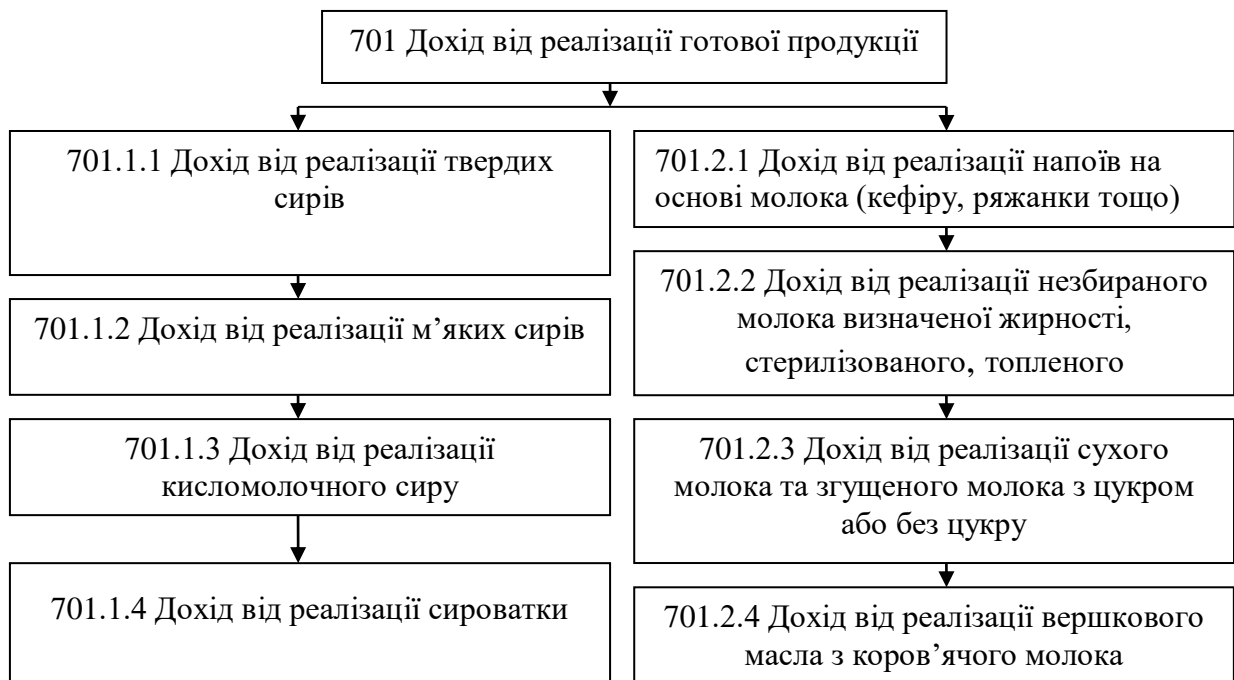

Рис. 2.6. Запропоновані субрахунки 3-го порядку рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції»

Джерело: сформовано автором на підставі [9]

Рекомендовані розрізи аналітичного обліку результатів діяльності, яке сприяє визначенню прибутку підприємства, не буде громіздким та незручним. Тому що, ТОВ «Сиророб» здійснює облік автоматизовано за сприяння сучасного інформаційного продукту BASS, що дозволяє ефективно

розв'язувати питання аналітичного обліку доходів, витрат та визначення фінансових результатів – прибутку (збитку).

2.2. Відображення прибутку у фінансовій і податковій звітності підприємства

У зарубіжних системах обліку прибуток є складовою власного капіталу, що відображає ефективність його використання.

У зарубіжних країнах використовують три методи визначення фінансового результату. Для розрахунку фінансового результату за кожним методом передбачені певні моделі у планах рахунків, які, в свою чергу, пов'язані зі структурою фінансових звітів (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Визначення фінансового результату в зарубіжних країнах

Види обліку	Тип модуля у планах рахунків	Класи бухгалтерських рахунків	Метод визначення фінансового результату	Звітність
Фінансовий облік	Балансовий	«Необоротні активи», «Запаси», «Капітал», «Довгострокові зобов'язання», «Поточні зобов'язання», «Забезпечення»	1. Результат = Актив - Капітал – Зобов'язання. 2. Зміна вартості чистих активів на початку і наприкінці звітного періоду	Фінансова звітність (бухгалтерський баланс)
	Витрати - випуск	«Витрати за елементами», «Витрати за видами діяльності», (Франція), «Витрати за функціями підприємства» (США, Канада, Великобританія), «Доходи (за видами діяльності або функціями підприємства)»	Результат = Доходи - Витрати	Фінансова звітність (звіт про фінансові результати)
Управлінський облік	Відображення результату фінансового обліку	«Фінансовий результат за центрами відповідальності», «Аналітичний фінансовий результат»	Відображений результат фінансового обліку деталізується, перегрупується відповідно до мети аналізу ефективності діяльності	Внутрішня звітність за даними управлінського обліку

Джерело: узагальнено автором на основі [35]

Згідно із ЗУ № 996-ХІУ від 16.07.1999 р. ТОВ «Сиророб» здійснює ведення бухгалтерського обліку та формує звітність: фінансову, податкову та інші види звітності, для чого використовує гривневий грошовий показник, що є обов'язковими згідно визнаних законодавчих вимог.

За першим методом, фінансовий результат обчислюється шляхом вирахування з вартості активів власного капіталу і зобов'язань, тобто як різниця суми залишків активних і пасивних рахунків. Це можливо тому, що всі рахунки доходів і витрат не мають залишків на дату складання балансу.

Другий метод спирається на формулу балансу: актив дорівнює сумі власного капіталу і зобов'язань.

Третій – визначає фінансовий результат як зміну вартості чистих активів на початок і кінець звітного періоду[35].

МСБО 12 «Податки на прибуток» базується на балансовому підході [21].

МСБО 12 визначає розкриття витрат із податку на прибуток – суми поточного та відстроченого податків, нарахованих у звітному періоді у Звіті про прибутки та збитки.

Витрати з відстроченого податку на прибуток дорівнюють: кредитове сальдо на кінець періоду – кредитове сальдо на початок.

Зобов'язання за відстроченим податком (кредитове сальдо рахунку «Зобов'язання за відстроченим податком на прибуток») дорівнює: тимчасова різниця × ставка податку на прибуток.

Відображення у фінансовому обліку податкових активів та зобов'язань відповідно до МСБО 12 наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Відображення у фінансовому обліку податкових активів та зобов'язань

Об'єкт фінансового обліку	Назва рахунку (дебет)	Назва рахунку (кредит)
Поточний податок на прибуток	Прибутки та збитки	Розрахунки за податком на прибуток
Відстрочене податкове зобов'язання	Прибутки та збитки	Відстрочене податкове зобов'язання
Відстрочений податковий	Відстрочений податковий	Прибутки та збитки

актив	актив	
-------	-------	--

Джерело: сформовано автором на основі [21]

Маємо, що сума поточного податку зменшує фінансовий прибуток підприємства і відображується як зобов'язання перед бюджетом. Сума відстрочених податків впливає на величину прибутку, але не змінює стану розрахунків з бюджетом [6].

Звіт про прибутки та збитки відображає інформацію про доходи та витрати підприємства за звітний період. Особливості побудови звіту про прибутки та збитки в різних країнах наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Звіт про прибутки та збитки

Країна	Звіт про прибутки та збитки
Італія	Будується за вертикальною формою, в основу класифікації статей покладено принцип економічного змісту, а не напряму витрачання коштів
Молдова	Звіт складається за вертикальною формою та передбачає групування доходів та витрат від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також з виділенням надзвичайного результату. Принципи побудови та подання звіту аналогічні українським вимогам
Нідерланди	Затверджено чотири стандартні форми звіту про прибутки та збитки відповідно до вимог 4-ої Директиви ЄС
Німеччина	Надається у вертикальній формі, в одному з двох форматів - витратному чи функціональному. Традиційним для Німеччини є витратний формат, орієнтований на характеристику виробництва
Португалія	Форма звіту про прибутки та збитки - горизонтальна. Має вигляд двох колонок: витрати та збитки - зліва, виручка та доходи - справа. Надається з детальною розбивкою статей
США	Показує, як змінюється капітал акціонерів компанії під впливом доходів та витрат, здійснених в поточному періоді. Складаються двома способами: одноступеневим та багатоступеневим
Франція	Складається за індивідуальними рахунками у вертикальній і в горизонтальній формі та відображає витрати залежно від їх природи
Швейцарія	Конкретна форма подання інформації не обумовлена. Звіт може бути представлений вертикально або горизонтально, доходи і витрати можуть класифікуватись за характером або за функціональною ознакою, але обов'язково повинні бути наведені дані за попередній період

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Отже, згідно досвіду зарубіжних країн, бухгалтерський облік базується на принципах зі стандартів бухгалтерського обліку, а принципи побудови податкової системи регламентуються відповідними нормативними актами.

Основні дані щодо вартісного значення прибутку відображаються у ф. № 1 Баланс (Додатки А, Б), ф. № 2 Звіт про фінансові результати (Додатки В, Д) та ф. № 4.

Для визначення прибутку у бухгалтерському обліку послідовно порівнюють доходи і витрати (принцип нарахування та відповідності доходів і витрат). Порядок формування чистого прибутку (збитку) наведено на рис.

2.7.

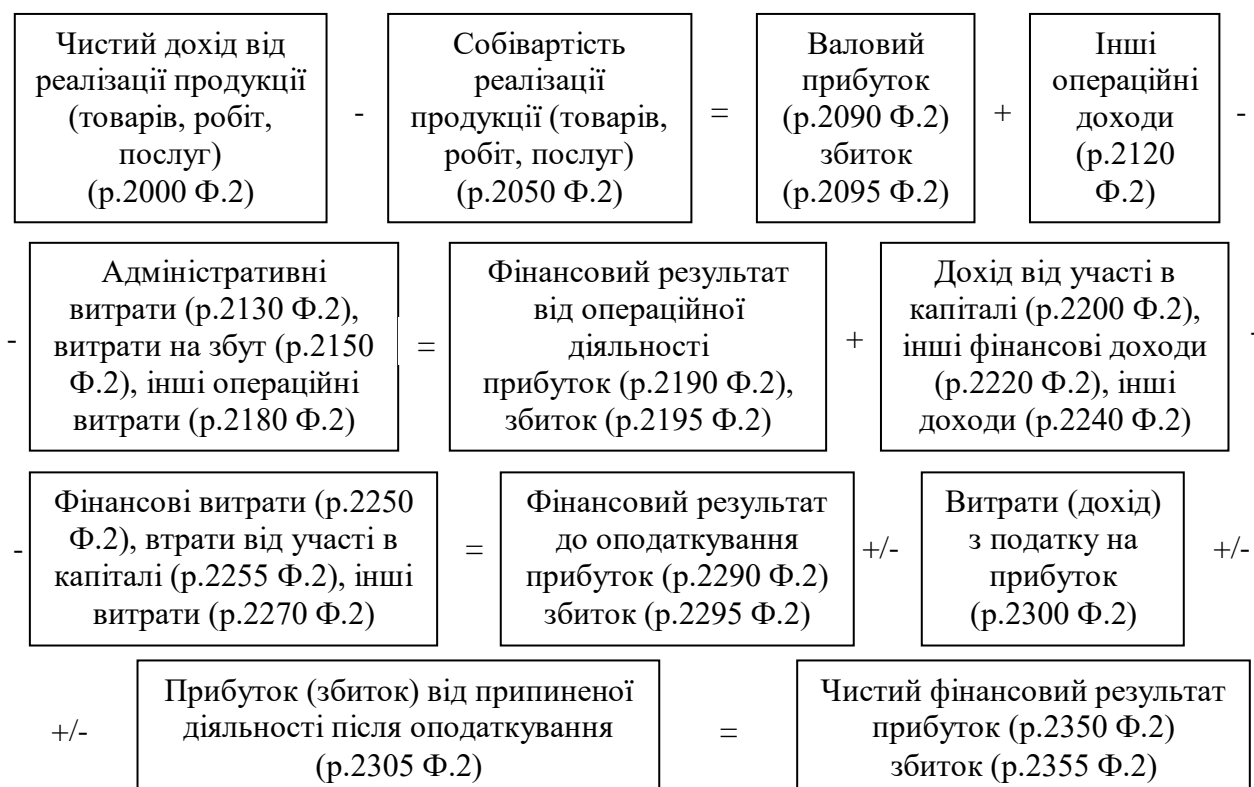

Рис. 2.7. Порядок формування чистого прибутку (збитку)

Джерело: сформовано автором на основі [23]

У балансі код рядка 1420 «Нерозподілений прибуток (441) (непокритий збиток (442))» показує або суму нерозподіленого прибутку, або суму непокритого збитку. Якщо підприємство отримало непокріті збитки, то вони

наводяться в дужках та вираховуються при визначенні підсумку власного капіталу. Непокриті збитки списуються за рахунок нерозподіленого прибутку, резервного чи додаткового капіталу.

Сума нерозподіленого прибутку на кінець звітної періоду розраховується таким чином: Нерозподілений прибуток на кінець звітної періоду = Нерозподілений прибуток на початок звітної періоду + Чистий прибуток за звітний період (ф. 2 р. 2350) — прибуток направлений на дивіденди, створення резервного капіталу.

Чистий прибуток – це сума перевищення доходів підприємства над витратами у даному періоді, що залишається у його розпорядженні після сплати обов’язкових платежів. Чистий прибуток суб’єкта господарювання відображається у рядку 2350 (2355 – чистий збиток) Звіту про фінансові результати. Відповідно до вимог Методичних рекомендацій № 476 від 11.04.2013 р. показник, відображений у рядку 2350 гр. 3 Ф. № 2, повинен дорівнювати показнику Ф. № 4, наведеному в рядку 4100, графі 7 [18]. Тобто, сума чистого прибутку у Звіті про фінансові результати та величина чистого прибутку в складі нерозподіленого прибутку у Звіті про власний капітал підприємства – однакові (рис. 2.8).

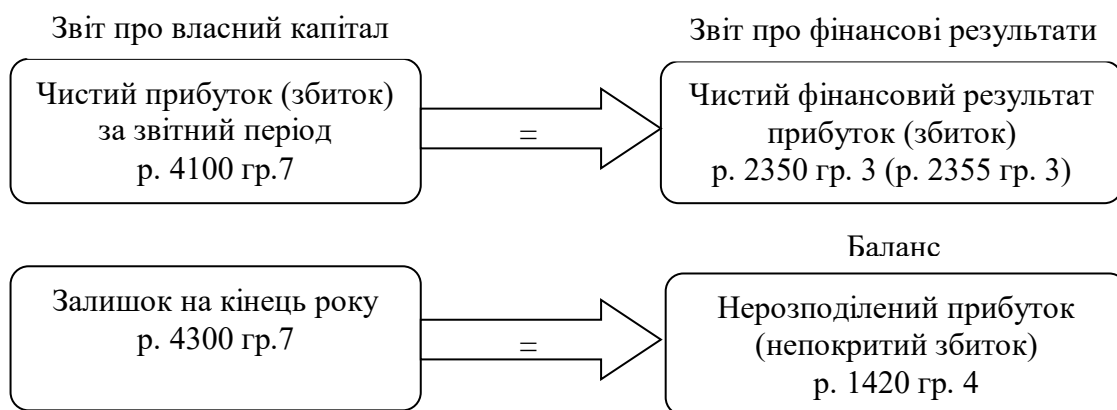

Рис. 2.8. Взаємозв’язок показників прибутку у фінансовій звітності

Джерело: сформовано автором на основі [18]

Облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного у поточному році прибутку ведеться на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». На субрахунку

443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» відображається інформація про розподіл прибутку. У кінці року сальдо за субрахунком 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» закривається у кореспонденції із субрахунками 441 та / або 442 із виведенням сальдо на одному із цих субрахунків. У Ф. № 1 «Баланс» у статті «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)», ряд. 1420, гр. 4 відображається сальдо на кінець року за рахунком 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» (якщо сальдо дебетове - сума зазначається в дужках). Пропонуємо доповнити статті I розділу Пасиву Балансу показниками використання прибутку. Отже, I розділ Пасиву Балансу буде мати вигляд (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Фрагмент Ф. № 1 «Баланс» (рекомендації по внесенню доповнень до I розділу Пасиву «Власний капітал»)

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
- прибутки (збитки) від початку діяльності	1421		
- прибуток, використаний у звітному періоді	1422	( )	( )

Джерело: сформовано автором на основі [23]

Вважаємо, що запропоновані доповнення до формування показників фінансових результатів збільшать прозорість облікової інформації, дозволять користувачам фінансового звіту отримувати повну інформацію про формування та використання прибутку СГ. Розглянемо форму податкової декларації з податку на прибуток підприємств (рис. 2.9).

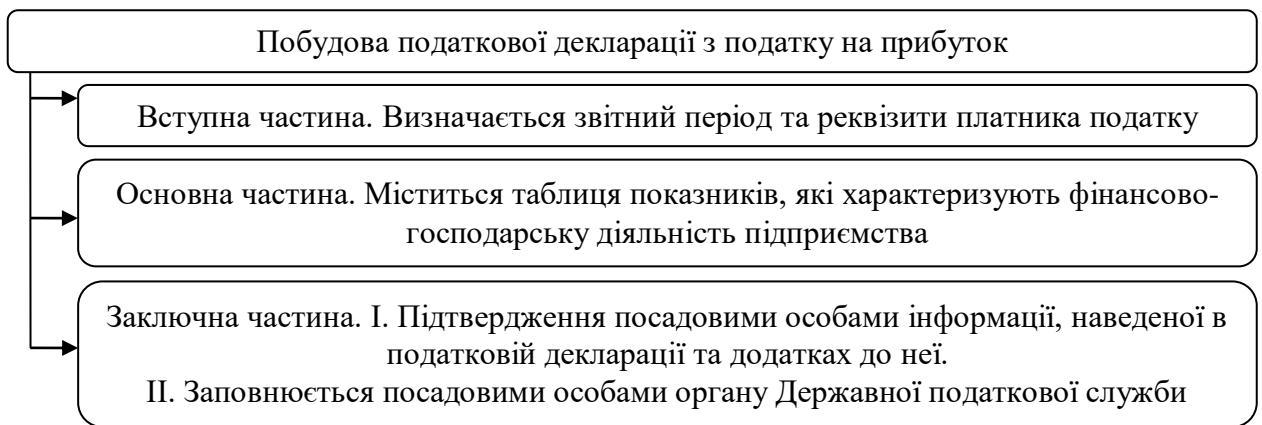

Рис. 2.9 Структура податкової декларації з податку на прибуток

Джерело: сформовано автором на основі [36]

До цієї декларації також відносять додатки, які потрібно заповнювати з урахуванням наявної на ТОВ «Сиророб» інформації (Додаток З). Зауважимо, що у формі декларації передбачено таблицю, в якій наведено перелік додатків, а Товариство повинно відмітити позначками (+) наявність відповідного додатку, а позначка (-) свідчить про відсутність додатку.

ТОВ «Сиророб» є платником ПДВ, тому формує Податкову декларацію з ПДВ (Додаток К). За даним такої декларації у 2023 р. Товариство податкові зобов'язання на суму 15343,1 тис. грн., податковий кредит на суму 15441,1 тис. грн. і в результаті виникла від'ємне значення щодо розрахунків за ПДВ, яке було зараховано до складу податкового кредиту наступного податкового періоду.

Отже, було розглянуто висвітлення прибутку Товариства у фінансовій та податковій звітності. Виявлено, що ТОВ «Сиророб» складає повний перелік фінансової звітності та податкову звітність під час формування звітності діє в межах чинного законодавства.

2.3. Аналіз формування і використання прибутку на шляху удосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «Сиророб»

Питання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства дуже актуальне в даний період розвитку ринкової економіки. Прибуток є однією з основних економічних категорій, яка багатогранна за своєю сутністю та конкретними формами вияву. В умовах ринкової економіки прибуток виступає як безпосередня мета діяльності, що зумовлено притаманною йому тенденцією до самозростання.

Проведення комплексного аналізу прибутку надасть інформацію про те чи ефективна діяльність СГ, які фактори впливають на зміну абсолютної величини чистого прибутку, що необхідно зробити, щоб збільшити величину прибутку. Тобто, основними завданнями аналізу прибутку є оцінка динаміки показників прибутку; точність утворення та розподілення його фактичної величини та оцінка резервів подальшого росту прибутку.

Аналіз фінансових результатів та рентабельності в умовах застосування сучасних інформаційних технологій ґрунтується на визначенні основних елементів процесу дослідження доходів, витрат та прибутку з метою формування взаємопов'язаних етапів виконання відповідних аналітичних процедур і розробки логічно обґрунтованих алгоритмів розрахунку аналітичних показників, на основі яких узагальнюються і оцінюються результати діяльності та приймаються управлінські рішення щодо подальшого розвитку підприємства.

Методика аналізу прибутку підприємства полягає у порівнянні фактичних даних за звітний період з плановими значеннями або з даними за попередні періоди, виявленні тенденції зміни, встановленні причин відхилення від плану за кожним з видів прибутку.

Взагалі, прибутковість підприємства, тобто фінансовий підсумок його господарської діяльності містить 2 показника:

1. Абсолютний показник прибутковості - сума прибутку.
2. Відносний показник прибутковості - рівень рентабельності.

Інформаційним забезпеченням аналізу прибутку СГ є сукупність зовнішніх та внутрішніх джерел інформації, а саме: фінансова, статистична

та податкова звітність, облікові реєстри, первинні документи, наді бухгалтерського обліку, фінансові та бізнес плани тощо.

Одним з вагомих показників, що відображають фінансовий стан СГ та окреслюють мету економічної діяльності є прибутковість цієї діяльності. Ефективність функціонування СГ залежить від того, чи має він прибуток, величина якого є достатнім для підтримання умов, що сприяють забезпеченню розвитку СГ.

Аналіз чистого прибутку ТОВ «Сиророб» на підставі даних фінансової звітності (Додатки В, Д) розпочнемо з визначення абсолютних вартісних показників, тобто абсолютної величини доходів, витрат, фінансових результатів (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка показників доходів, витрат та фінансових результатів
ТОВ «Сиророб» за 2021-2023 роки

Показники	Вихідні дані, тис. грн.			Відхилення (+/-) 2023 року від			
	2021	2022	2023	2021		2022	
				сума тис. грн.	%	сума тис. грн.	%
I Доходи в т.ч.:	467588	593308	1304467	836879	179,0	711159	119,9
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації	378002	564836	1274297	896295	237,1	709461	125,6
2. Інший операційний дохід	89460	28345	29678	-59782	- 66,8	1333	4,7
3. Інші фінансові доходи	126	127	451	325	257,9	324	255,1
4. Інші доходи	-	-	41	41	-	41	-
II. Витрати в т.ч.:	466444	591705	1300305	833861	178,8	708528	119,7
1. Собівартість реалізації	354853	529777	1213659	858806	242,0	683882	129,1
2. Адміністра- тивні витрати	11019	15192	15848	4829	43,8	656	4,3
3. Витрати на збуг	31547	43638	67684	36137	114,5	24046	55,1
4. Інші витрати операційної діяльності	68341	1641	2028	- 66313	- 97,0	387	23,6
5. Інші витрати	206	992	13	- 193	- 93,7	- 979	- 98,7
6. Податок на	478	465	1073	595	124,5	608	130,8

прибуток							
III. Фінансові результати т.ч.:							
1. Результат операційної діяльності	1702	2933	4756	3054	179,4	1823	62,2
2. Результат до оподаткування	1622	2068	5235	3613	222,7	3167	153,1
3. Чистий фінансовий результат	1144	1603	4162	3018	263,8	2559	159,6

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності [43]

Згідно показників таблиці 2.9 спостерігаємо динаміку доходів товариства за період з 2021 р. до 2023 р., яка була позитивною і відбувалося неухильне зростання доходів ТОВ «Сиророб». Відхилення загальної суми доходів від усіх видів діяльності у 2023 р. від 2021 р. складає 836879 тис. грн., тобто дохід збільшився на 179 %. Відхилення 2023 р. від 2021 р. також позитивне, зростання доходів дорівнювало 711159 тис. грн., тобто 119,9 %. Зауважимо, що найбільший обсяг доходів Товариства одержується від реалізації молочної продукції власного виробництва, яка є якісною, користується попитом з боку кінцевих споживачів та відома в регіоні, де розташоване ТОВ «Сиророб». Незмінним попитом користуються тверді та молочні сири, кисломолочний сир, йогурти, вершкове масло, вершки тощо. Тому, зростання доходу від реалізації відбувається з року в рік, в т.ч. протягом періоду дослідження з 2021 по 2023 рр.

Інші операційні доходи є нестабільними за відповідний період і у 2021р. досягли значення 89460 тис. грн., проте у наступні роки їх величина знизилася до 28345 тис. грн. у 2021 р. та до 29678 тис. грн. у 2022 р.

ТОВ «Сиророб» одержувало фінансові доходи, які зростали і у 2023 р. досягли значення 451 тис. грн., що на 325 тис. грн., або більш ніж у 2,5 рази перевищує показник 2023 р., майже аналогічне перевищення спостерігається у порівнянні з 2022 р.

Інші доходи мали місце лише у 2023 р. відповідали величині 41 тис. грн.

За період від 2021 р. до 2023 р. витрати теж збільшувалися. Відхилення 2023 р. від 2021 р. складає 833861 тис. грн., тобто витрати збільшилися на 178,8%. Відхилення 2023 р. від 2022 р. теж позитивне, що означає збільшення на 708528 тис. грн., тобто витрати зменшилися на 119,7 %.

Відмітимо, що серед усіх витрат найбільшого значення досягласобівартість реалізованої молочної продукції ТОВ «Сиророб» і у 2023 р. дорівнювала 1213659 тис. грн., що на 858806 тис. грн. (242,0 %) більше ніж у 2021 р. та на 683882 тис. грн. (129,1 %) більше ніж у 2022 р., що є логічних підсумком економічної діяльності Товариства, зважаючи на зростання доходу від реалізації власної молокопереробної продукції.

Серед витрат ТОВ «Сиророб» треба відмітити витрати на збут, які динамічно збільшувалися за 2023-2021 рр. Це пов'язано з логістичними шляхами та охопленням інших більш віддалених регіонів, молочною продукцією підприємства. Тому у 2023 р. збутові витрати досягли 67684 тис. грн., що на 36137 тис. грн., або 114,5 % більше ніж у 2021 р. та на 24046 тис. грн., або 55,1% більше аналогічного показника за 2022 р.

Адміністративні витрати ТОВ «Сиророб» теж зростали протягом періоду дослідження, проте цей тренд був більш повільним і за 2023 р. спостерігаємо зростання цих витрат відповідно показників 2021 р. на 4829 тис. грн. або 43,8 % та порівняно з 2022 р. на 656 тис. грн. або 4,3 %.

Інші операційні витрати, а також інші витрати характеризуються відсутністю стабільності, як і податок на прибуток ТОВ «Сиророб». У 2023 р. цей податок становив 1073 тис. грн., 124,5 % більше значення аналогічного показника у 2021 р. та на 130,8 % більше такого показника за 2022 р.

Що стосується фінансового результату до оподаткування та чистого фінансового результату ТОВ «Сиророб», то спостерігається тенденція поступового зростання вказаних показників за час дослідження. Чистий фінансовий результат (прибуток) у 2024 р. відповідав значенню 4162 тис.

грн., що більше ніж такий показник у 2021 р. на 3018 тис. грн. (263,8 %) та більше порівняно з 2022 р. на 2559 тис. грн. (159,6 %).

У таблиці 2.10 дослідимо абсолютні показники динаміки чистого прибутку Товариства.

Валовий прибуток поступово зростав в період з 2021 по 2023 рр., так порівняно з 2023 р. у 2021 р. збільшення валового прибутку було на 37489 тис. грн. або на 161,9 %, а у 2022 р. цей показник зріс на 25579 тис. грн., або на 72,9 %.

Таблиця 2.10

Динаміка показників прибутку ТОВ «Сиророб» за 2021-2023 роки

Показники	Вихідні дані, тис. грн.			Відхилення (+/-) 2023 року від			
	2021	2022	2023	2021		2022	
				сума тис. грн.	%	сума тис. грн.	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	378002	564836	1274297	896295	237,1	709461	125,6
2. Валовий прибуток, тис. грн.	23149	35059	60638	37489	161,9	25579	72,9
3. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	1702	2933	4756	3054	179,4	1823	62,2
4. Фінансовий результат до оподаткування тис. грн.	1622	2068	5235	3613	222,7	3167	153,1
5. Чистий прибуток, тис. грн.	1144	1603	4162	3018	263,8	2559	159,6

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності [43]

З такою ж тенденцією змінювався чистий прибуток ТОВ «Сиророб». Так, у результаті співставлення величини чистого прибутку у 2023 р. з аналогічним показником 2021 р. спостерігаємо зростання на 3018 тис. грн., або на 263,8 %, а відносно 2022 р. таке зростання відповідає значенню 2559 тис. грн., або 159,6%, що загалом свідчить про позитивну динаміку розвитку ТОВ «Сиророб» протягом періоду дослідження.

Наступним етапом аналізу чистого прибутку є визначення економічних показників інтенсивності та ефективності процесів (показники рентабельності тощо).

Рентабельність визначає рівень прибутковості, що вимірюється у відсотках. Показники рентабельності є відносною характеристикою фінансових результатів та продуктивності діяльності СГ [19].

Інформаційним підґрунтям для аналізу прибутку та рентабельності є: фінансовий план, баланс СГ (форма 1) (Додатки А, Б), а також форми фінансової звітності (форма 2, 3, 4) (Додатки В, Д, Ж), декларація про прибуток ТОВ «Сиророб» (Додаток З), доходи від реалізації, таблиця економічних основних показників, облікові дані.

Проведемо аналіз показників рентабельності ТОВ «Сиророб» за 2021 - 2023 роки (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Рівень та динаміка показників рентабельності ТОВ «Сиророб»
за 2021-2023 рр.

Економічні показники	Інформаційне забезпечення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023 р. (+,-) від			
					2021 р.		2022 р.	
					сума тис. грн.	%	сума тис. грн.	%
Рентабельність за валовим прибутком	р. 2090 (ф. №2)/ р. 2000 (ф. №2)	0,0612	0,0621	0,0476	-0,0136	-22,2	-0,0145	-23,35
Рентабельність за операційним прибутком	р. 2190 (ф. №2)/ р. 2000 (ф. №2)	0,0045	0,0037	0,0041	-0,0004	-8,9	0,0004	10,8
Рентабельність	р. 2350 (ф. №2)/	0,0030	0,0028	0,0033	0,0003	10,0	0,0005	17,9

за чистим прибутком	р. 2000 (ф. №2)							
------------------------	-----------------	--	--	--	--	--	--	--

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності [43]

Згідно таблиці 2.11, рентабельність за валовим прибутком 2023 р. показує, що майже 5 копійок валового прибутку припадає на 1 грн. чистої виручки від реалізації молочної продукції ТОВ «Сиророб».

Рентабельність за операційним прибутком 2023 р. показує, що 0,4 копійки операційного прибутку припадає на 1 грн. чистого доходу (виручки).

Рентабельність за чистим прибутком 2023 р. показує, що 1 грн. виручки приносить 0,3 коп. прибутку. За світовим досвідом норма рентабельності за чистим прибутком становить 6-12%, у ТОВ «Сиророб» за 2023 р. цей показник дорівнює 0,3%. Це також означає, що індекс конкурентоспроможності ТОВ «Сиророб» дорівнює 0,3%, що свідчить про недостатню ефективність в виробничого процесу на підприємстві.

Висновки до розділу 2

1. Згідно з Наказом „Про облікову політику” здійснення бухгалтерського обліку на ТОВ «Сиророб» доручається обліковому підрозділу на чолі з головним бухгалтером. Головний бухгалтер Товариства повинен мати стажу не менше трьох років та мати фахову економічну освіту.

Що стосується організації первинного обліку на ТОВ «Сиророб», то то є підстави стверджувати, що вона знаходиться на належному рівні. Одним з найбільших недоліків є те, що не можна всю первинну документацію комп'ютеризувати і таким чином полегшити роботу фахівцям облікового підрозділу. Серед недоліків треба відмітити недосконалий документообіг на підприємстві, який відображається у тому, що один і той самий документ проходить великий шлях. Такий шлях можливо скоротити,

впровадив електронний документообіг і таким чином пришвидшити облікові процеси.

2. ТОВ «Сиророб» складає фінансову звітність у повному форматі і заповнює п'ять форм фінансової звітності. Сума чистого прибутку відображається у фінансовому звіті за формами №1, №2 та формою № 3, у формі № 5 у розділі V висвітлюються доходи і витрати підприємства, а у розділі XII податок на прибуток.

Також, базове підприємство формує Декларацію з податку на прибуток підприємства і Податкову декларацію з ПДВ. ТОВ «Сиророб» здійснює складання фінансової та податкової звітності відповідно до вимог законодавчих актів.

3. Аналіз фінансового стану ТОВ «Сиророб» базується на даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку, на розрахунку й зіставленні значної кількості показників і коефіцієнтів. Фінансово-господарський аналіз дав змогу реалізувати такі завдання: оцінити результати й ефективність діяльності підприємства, його поточний фінансовий стан, оцінити динаміку фінансових показників за певний період часу, оцінити наявні фінансові обмеження на шляху реалізації організаційних перетворень.

Проаналізувавши показники фінансового стану та рентабельності ТОВ «Сиророб», з'ясовано, що підприємство перебуває у стабільному фінансовому стані, є прибутковим протягом терміну дослідження з 2021 р. по 2023 р. Прибуток підприємства має тенденцію до зростання, про що свідчать дані фінансової звітності щодо показників чистого прибутку від 1144 тис. грн. за 2021 р. до 4162 тис. грн. за 2023 р., що у відсотковому значенні становить 159,6% порівняно з 2023 р. Проте, показник рентабельності за чистим прибутком не відповідає світовим тенденціям і тому керівництву ТОВ «Сиророб» потрібно працювати в напрямку підвищення ефективності виробничого процесу.

ВИСНОВКИ

1. Прибуток є узагальнюючим кількісним показником, який характеризує ефективність діяльності підприємства. Концепція його визначення залежить від інтересів суб'єктів господарювання, що породжує різноманітність підходів до сутності, теорій, класифікацій та видів дефініції «прибуток». Щодо обчислення прибутку історично утворилося два підходи: економічний та бухгалтерський, кожен з яких є економічно виправданим та має право на існування.

Усі вони розглядають категорію прибутку як головну мету діяльності підприємств, лише з різним ступенем узагальнення. Так, зростання добробуту власників підприємства може бути реалізоване лише шляхом отримання прибутку від комерційної діяльності, причому чим більша сума отриманого підприємством прибутку, тим вищими будуть темпи зростання добробуту його власників. За більш високого ступеня узагальнення прибуток підприємства може виступати як результату задоволення потреб суспільства в товарах та послугах, і чим вищий рівень цього задоволення з боку підприємства, тим більшим має бути прибуток від його діяльності

2. У своїх наукових працях більшість вчених, розглядають питання, присвячені визначенню сутності прибутку, методів його розрахунку та порядку розподілу. Найменше уваги приділено питанням бухгалтерського обліку операцій з формування і використання прибутку. Це пов'язано з тим, що наукові дослідження мають теоретичне спрямування і, у більшості випадків, розглядають категорію прибутку з економічної, а не з облікової точки зору.

Основними напрямками досліджень науковців є: удосконалення трактування дефініції «прибуток»; методики бухгалтерського обліку прибутку; гармонізація податкових розрахунків та бухгалтерського обліку; поглиблення методики економічного аналізу прибутку.

Дослідники зазначають, що дохід виникає в результаті реалізації

товарів та надання послуг та вимірюється платою, що стягується з покупців або одержувачів наданих товарів і послуг. Звідси поняття “прибуток” розуміють як поточний прибуток від господарської діяльності

3. Незважаючи на ґрунтовні теоретичні та практичні дослідження з питань організації обліку, управління розмірами прибутку та фінансових результатів, зокрема таким їх видом, як доходи і витрати, останнім часом поза увагою науковців залишилися практичні розробки процедури організації обліку. Тому, узагальнення вітчизняного досвіду та визначення основних проблем організації обліку фінансових результатів за всіма видами на первинному етапі є необхідним для упорядкування та спрощення цього процесу на практиці.

4. Незважаючи на ґрунтовні теоретичні та практичні дослідження з питань організації обліку, управління розмірами прибутку та фінансових результатів, зокрема таким їх видом, як доходи і витрати, останнім часом поза увагою науковців залишилися практичні розробки процедури організації обліку. Тому, узагальнення вітчизняного досвіду та визначення основних проблем організації обліку фінансових результатів за всіма видами на первинному етапі є необхідним для упорядкування та спрощення цього процесу на практиці.

5. Що стосується зведення фінансових результатів і фінансовій звітності, що порядок обліку та відображення у звітності фінансових результатів, як і будь-якого іншого об'єкту обліку, визначається діючою бухгалтерською системою, зокрема основним її елементом – діючими нормами чинного законодавства. Оскільки загальні нормативні акти щодо діяльності підприємства та законодавство щодо податків носять непрямий вплив на методику відображення фінансових результатів, то важливо зосереджуватися саме на законодавстві з бухгалтерського обліку, що визначає правила та порядок формування та використання доходів і витрат підприємства на рахунках бухгалтерського обліку і, як наслідок, - їх

відображення у відповідних статтях затверджених форм фінансової звітності.

6. Прибуток як фінансовий результат діяльності підприємства знаходиться у функціональному зв'язку з доходами і витратами, які є чинниками першого ряду по відношенню до прибутку. В умовах ринкових економічних відносин отримання прибутку та забезпечення рентабельної діяльності є необхідною умовою існування будь-якого суб'єкту господарювання. За рахунок прибутку підприємства вирішують такі важливі завдання, як формування капіталу і забезпечення на цьому підґрунті фінансової стійкості та платоспроможності, фінансування розвитку виробництва та мотивації праці персоналу тощо. Таким чином, прибуток є однією з провідних стратегічних цілей управління підприємством та важливим об'єктом фінансового аналізу.

В умовах ринку потреба в аналітичній інформації постійно зростає в зв'язку з необхідністю розробки та обґрунтування бізнес-планів, комплексної оцінки ефективності управлінських рішень та забезпечення стійкого фінансового стану підприємства в зв'язку з цим, автоматизація аналітичних розрахунків, зокрема аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, є об'єктивною необхідністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акименко О. Ю., Жолобецька М. Б. Вплив цифровізації на формування цілісної системи обліково – аналітичного забезпечення суб'єктів господарювання. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 27 листопада 2019 р.). Чернігів: ЧНТУ, 2019. С. 53-55.
2. Бержанір І.А., Вінницька О.А., Гвоздєй Н.І. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2018. №2(54). с. 682–686.
3. Бутинець Ф. Ф, Горецька Л. Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Житомир: ПП «Рута», 2003. 544 с.
4. Вишневська О. М. Сутність і особливості фінансового прогнозування діяльності підприємства. *Фінансовий простір*. 2021. №. 1. С. 63–68.
5. Волот О. І., Єрошенко Я. М. Щодо окремих питань організації обліку (Положення про відділ управління бухгалтерського обліку). Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції : матеріали VIII Міжнар. науково-практичної конференції. Одеса : ОНЕУ, 2020. С. 21-22.
6. Гейєр Е. С. Концептуальні підходи щодо формування інформації про податки на прибуток за міжнародними стандартами фінансової звітності. *Вісник Донецького нац. ун-ту економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського*. Сер. Економічні науки. 2019. № 4. С. 175-183.
7. Дідур С.В., Циган Р.М., Гребінна Е.Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком на підприємствах. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 37. С. 710-717.
8. Жолобецька М. Б., Акименко О. Ю. Забезпечення ефективної організації обліку в контексті Європейської інтеграції. *Проблеми системного підходу в економіці* : зб. наук. праць. 2019. Вип. 5(73), ч. 1. С. 120-126.

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 20.05.2024).

10. Ковтун Т. Як відобразити в обліку поповнення обігових коштів за рахунок прибутку. *Головбух*. 2012. №11 (778). С. 52-59.

11. Кучер С. В. Еволюція поняття «прибуток» у загальній історії економічних вчень. *Вісник Житомир. держ. технол. ун-ту*. Сер. Економічні науки. 2009. № 4. С. 76–78.

12. Лебедзевич Я. В. Сутність бухгалтерського прибутку як бази оподаткування в умовах інституційних змін. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. № 1 (22). С. 206-216.

13. Левицька О. Відображення результатів діяльності у формах фінансової звітності підприємства. *Зб. наук. праць Тернопільського нац. екон. ун-ту*. Економічний аналіз. 2020. Вип. 6. С. 437-440.

14. Максимова М. В., Чередниченко Д. С. Теоретичні підходи до формування системи показників оцінки прибутку підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7229> (дата звернення: 15.05.2024).

15. Маліновська О. Я. Платоспроможність підприємств України в сучасних умовах. *Вісник Львівської державної фінансової академії*. Науковий журнал. 2022. № 22. С. 137–141.

16. Мачулка О. Методика обліку податкових різниць в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 3. С. 20-26.

17. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ МФУ від 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення 20.05.2024).

18. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів від 11.04.2013 № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text>(дата звернення 20.05.2024).

19. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2019. 132 с.

20. Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_2022_updated-576(дата звернення 20.05.2024).

21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток». URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mu17034?an=1300&ed=2022_12_12 (дата звернення: 21.04.2024).

22. Назарова Г.Б., Кононенко Л.В., Калашнікова А.К. Облікові процедури формування фінансових результатів: сучасний стан та напрями їх вдосконалення. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 206-212.

23. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#>(дата звернення 20.05.2024).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text>(дата звернення 20.05.2024).

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>(дата звернення 20.05.2024).

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>(дата звернення 20.05.2024).

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17

“Податок на прибуток”: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. №353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>(дата звернення 20.05.2024).

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об’єднання підприємств»: Наказ Міністерства фінансів від 07.07.1999 № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>(дата звернення 20.05.2024).

29. Облікова політика підприємства : навч. посіб. за ред. В.М. Гаврилюка, В.М. Жука, М.Г. Михайлова. Київ : Юр-Агро-Веста. 2017. 326 с.

30. Овсюк Н.В., Терещенко Є.Ю. Формування та використання прибутку підприємства: аналітичний підхід. *Фінансово-економічна система національної економіки: стан та перспективи розвитку*: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 17-18 травня 2024 р. Запоріжжя, 2024.

31. Овсюк Н.В., Шалієвська Ж.С., Гулько К.Ю. Фінансова звітність як основне джерело інформації про діяльність підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 11/1. С. 27-30.

32. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

33. Панченко І. А. Класифікація прибутку для цілей бухгалтерського обліку, аналізу та контролю: критичний аналіз існуючих підходів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2022. Вип. 1 (22). С. 224-236.

34. Пасенко Н.С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 854–859.

35. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. Економіка. Управління. Інновації*. Електронне наукове фахове видання. 2010. № 2 (4). URL: http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10pmvvd.pdf (дата звернення 20.05.2024).

36. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>(дата звернення 20.05.2024).

37. Порядок подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>

38. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996 - XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 20.05.2024).

39. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>(дата звернення 20.05.2024).

40. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2018. 141 с.

41. Степаненко О.І. Дефініція категорії «прибуток»: науковий аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. Вип. № 1(87). С. 89-96.

42. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: монографія / за ред. д.е.н., проф. Г.М. Колісник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2021. 274 с.

43. Фінансова звітність ТОВ «Сиророб» за 2021-2023 рр.

44. Mensah E. (2021). The effect of IFRS adoption on financial reporting quality. *Economic Research – EkonomiskaIstraživanja*, 34, 2890–2905. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1331677X.2020.1860109> (дата звернення 20.05.2024).

45. Narakeh M. (2018) The Differential Impact of IFRS Adoption on Aspects of Seasoned Equity Offerings in the UK and France. *Accounting in Europe*, 16, 106–138. <https://doi.org/10.1080/17449480.2018.1531141> (дата звернення 20.04.2024).

46. Cereola S.J., Dynowska J. (2022). The impact of IFRS 8, segment

reporting, on the disclosure practices of Polish listed companies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 47, 25–36. <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2022.100466>(дата звернення 20.05.2024).